

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Vývoj inflace a její vliv na domácnosti v ČR

**The development of inflation and its effect on households in Czech
Republic.**

Lucie Burešová

Plzeň 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Vývoj inflace a její vliv na domácnosti v ČR“

Vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne 2. 5. 2012

.....

podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat zejména vedoucí práce Ing. Kateřině Pitrové za odbornou radu, výbornou komunikaci, vstřícnost a čas, který mi věnovala při vypracovávání mé bakalářské práce.

Obsah:

Úvod	7
1. Inflace.....	9
1.1. Definice inflace a její měření	9
1.1.1. Index spotřebitelských cen.....	9
1.1.2. Další cenové indexy	13
1.2. Typy, příčiny a formy inflace.....	14
1.2.1. Typy inflace	14
1.2.2. Příčiny a formy inflace	14
1.3. Důsledky inflace.....	17
2. Vývoj inflace v České republice od r. 2000.....	18
2.1. Analýza jednotlivých časových období	18
2.1.1. Rok 2000.....	18
2.1.2. Rok 2001	19
2.1.3. Rok 2002.....	20
2.1.4. Rok 2003.....	21
2.1.5. Rok 2004.....	22
2.1.6. Rok 2005.....	24
2.1.7. Rok 2006.....	25
2.1.8. Rok 2007	26
2.1.9. Rok 2008.....	28
2.1.10. Rok 2009	29
2.1.11. Rok 2010	30
2.1.12. Rok 2011	32

2.2.	Souhrnná analýza vývoje inflace od r. 2000 do r. 2011	33
3.	Vliv inflace na různé typy domácností.....	35
3.1.	Základní údaje	35
3.2.	Rok 2008	36
3.2.1.	Vliv inflace na domácnosti důchodců.....	37
3.2.2.	Vliv inflace na domácnosti nezaměstnaných.....	38
3.2.3.	Vliv inflace na domácnosti zaměstnanců.....	39
3.2.4.	Vliv inflace na domácnosti podle velikosti obce	41
3.3.	Rok 2009	43
3.3.1.	Vliv inflace na domácnosti důchodců.....	43
3.3.2.	Vliv inflace na domácnosti nezaměstnaných.....	45
3.3.3.	Vliv inflace na domácnosti zaměstnanců.....	46
3.3.4.	Vliv inflace na domácnosti podle velikosti obce	48
3.3.5.	Zhodnocení roku 2009	49
3.4.	Rok 2003	49
4.	Závěr	53
5.	Seznam tabulek a obrázků	55
6.	Seznam použitých symbolů a zkratk.....	57
7.	Seznam použité literatury	58
8.	Seznam příloh.....	59

Úvod

Inflace je termín, se kterým se setkal snad každý. Objevuje se v našem každodenním životě a více nebo méně jej ovlivňuje. Většina veřejnosti má alespoň hrubou představu o tom, že inflace souvisí s růstem cenové hladiny, laicky řečeno se zdražováním. Ve své práci jsem se věnovala vývoji inflace od roku 2000 do roku 2011. Toto období je určitě zajímavé tím, že světová i česká ekonomika si za tu dobu prošly fází hospodářského růstu, dosáhly jeho vrcholu a mají za sebou i následující fáze hospodářského poklesu a recese. Ty odstartovala finanční krize ve Spojených státech amerických, jenž přerostla ve finanční krizi globální. Do dnešní doby se ekonomiky celého světa vyrovnávají s jejími důsledky.

Výše průměrné meziroční míry inflace, kterou jsem v této práci sledovala, se za dvanáctileté období pohybovala spíše v nižších hodnotách. Nejvyšší hodnoty dosáhla v roce 2008 a to 6,3%. Hranici 10% překročila průměrná meziroční míra inflace naposledy v roce 1998. Od té doby dosahovala nejčastěji hodnot mezi 1,5% a 2,5%.

První část práce pojednává o inflaci teoreticky. Jsou zde uvedeny její příčiny, typy, formy, důsledky a způsoby jejího měření. Rovněž jsou zde uvedeny informace o šetřeních a zjišťování Českého statistického úřadu (ČSÚ) a podrobněji rozebrán index spotřebitelských cen a jeho výpočet.

Ve druhé části jsem se zabývala analýzou vývoje průměrné meziroční míry inflace v jednotlivých letech zvoleného časového období. Po prostudování informací zveřejňovaných ČSÚ a Českou národní bankou (ČNB) jsem charakterizovala ekonomickou situaci v České republice (ČR) a její vývoj pro každý kalendářní rok, vývoj inflace za toto období s popsáním vlivu jednotlivých oddílů spotřebního koše. Kromě analýzy samostatných kalendářních roků je zde i podkapitola celkového stručného shrnutí.

V následující, poslední části práce jsem si vybrala tři roky z období od roku 2000 do roku 2011 a porovnávala, jak ovlivnila inflace jednotlivé typy domácností. Konkrétně to jsou roky 2008, kdy byla průměrná meziroční míra inflace nejvyšší za sledované období, 2009, kdy dosáhla sledovaná míra inflace naopak pouze výše 1%, a pro

zajímavost srovnání rok 2003, kdy míra inflace byla nejnižší ze všech dvanácti let a to pouze 0,1%. Domácnosti jsou ČSÚ rozděleny do skupin podle různých kritérií. Já jsem si vybrala domácnosti důchodců, dále rozdělené podle výše příjmů, z nich pak domácnosti s nejvyššími a nejnižšími příjmy, domácnosti zaměstnanců, rovněž s nejnižšími a nejvyššími příjmy, domácnosti nezaměstnaných a domácnosti rozdělené podle velikosti obce, z nich pak domácnosti v obcích nejmenších tj. do 1 999 obyvatel a v obcích největších tj. nad 50 000 obyvatel.

Cílem mé práce bylo podle vývoje inflace v jednotlivých letech pojednat o vlivu inflace na jednotlivé typy domácnosti. Inflace ovlivňuje každou domácnost jinak nejen z důvodu výše jejich příjmů, ale následně pak z důvodu různé struktury jejich výdajů. Jednotlivé oddíly spotřebního koše mají v rozdělení výdajů různých domácností svoji váhu a každé období svoji míru inflace, které pak společně ovlivňují celkový výsledek hospodaření domácností různě.

1. Inlace

1.1. Definice inflace a její měření

„Inflace je definována jako růst všeobecné cenové hladiny měřené indexem spotřebitelských cen (CPI) nebo jiným srovnatelným cenovým indexem“ [5, s. 402]. Cenová hladina představuje srovnání průměrné úrovně cen určitých skupin statků v běžném a základním období.

Výši inflace měříme pomocí míry inflace, ta nám vyjadřuje tempo růstu cenové hladiny. Pro měření cenové hladiny používáme index spotřebitelských cen (CPI), index cen výrobců (PPI) a implicitní cenový deflátor HDP (IPD). S růstem cenové hladiny dochází zároveň k poklesu kupní síly jednotky peněz. To znamená, že za stejnou peněžní jednotku lze nakoupit menší množství stejných statků [3, 5].

1.1.1. Index spotřebitelských cen

Index spotřebitelských cen zachycuje změnu cen zboží a služeb nakupovaných domácnostmi. Jedná se o průměrnou úroveň cen vybraného souboru, tzv. spotřebního koše. Koš zahrnuje několik set vybraných druhů potravinářského zboží, nepotravinářského zboží a služeb (tzv. cenových reprezentantů). Všechny složky koše mají přiřazenou pevnou váhu, která vychází z podílu výdajů na složku na celkových výdajích domácností, a jsou vybrány s ohledem na kupní zvyklosti obyvatel daného státu tak, aby obsahovaly ty, které se nejvýznamněji podílejí na spotřebě domácností. V Evropské unii (EU) je pro členění spotřebního koše používána mezinárodní klasifikace individuální spotřeby podle účelu užití COICOP. Skládá se z 12 oddílů dále rozdělených na skupiny a třídy výrobků a služeb. Výběr cenových reprezentantů a revize spotřebního koše se provádí zpravidla v pětiletých intervalech, avšak dle potřeby lze i častěji. Poslední revize proběhla během let 2010 až 2011 a od ledna letošního roku se výpočet CPI provádí na novém spotřebním koši, kdy byl revidován výběr cenových reprezentantů i soubor respondentů a rovněž váhový systém a metodika zjišťování a způsob výpočtu. Nový spotřební koš je založený na vahách roku 2010. Pro ilustraci je v následující tabulce uveden počet cenových reprezentantů v jednotlivých oddílech spotřebního koše v letech 2012 a 2007.

Tab. č. 1: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexu spotřebitelských cen

Oddíly COICOP	Leden 2012	Leden 2007
Potraviny a nealkoholické nápoje	161	164
Alkoholické nápoje, tabák	21	20
Odívání a obuv	65	71
Bydlení, voda, energie, paliva	45	41
Bytové vybavení, zařízení pro domácnosti; opravy	79	82
Zdraví	18	47
Doprava	80	83
Pošty a telekomunikace	4	3
Rekreace a kultura	110	113
Vzdělávání	12	12
Stravování a ubytování	42	43
Ostatní služby	55	50
Úhrn	692	729

Zdroj: Indexy spotřebitelských cen- revize 2010, ČSÚ

V praxi jsou indexy spotřebitelských cen využívány pro různé účely. Patří sem například valorizace důchodů, mezd a sociálních příjmů nebo jsou podkladem pro různé druhy smluv, kde je třeba vykonávat revizi dohodnutých finančních plnění v závislosti na vývoji inflace.

Princip spotřebního koše a jeho vztah k výše zmíněnému váhovému systému vychází ze zjištění, že ceny výrobků určité homogenní skupiny se vyvíjejí ve vysoké vzájemné závislosti. Každý cenový reprezentant reprezentuje velmi podobný až shodný cenový vývoj té části výdajů obyvatel, která je jako váha reprezentantu přiřazena. S přihlédnutím zejména k váhovému podílu ve struktuře spotřeby jsou za cenové reprezentanty vybrány výrobky tak, aby dostatečně spolehlivě a přesně vyjadřovali průměrnou změnu cenové hladiny všech výrobků a služeb příslušné třídy COICOP z níž byly vybrány. Dále je při výběru reprezentantů přihlíženo k jejich stálosti na trhu a snadné zaměnitelnosti v budoucnu.

Jak jsem se již zmínila výše, jsou od letošního roku cenové indexy počítané podle nových indexních schémat, založených na vahách roku 2010. Váhy jsou stanoveny na základě výdajů domácností ze statistiky národních účtů (indexy spotřebitelských cen za domácnosti celkem) a pro podrobné cenové reprezentanty ze statistiky rodinných účtů (podíly vybraných cenových reprezentantů v jednotlivých skupinách COICOP). Jako

dodatečné informace pro sestavování váhových schémat jsou používány například údaje od poskytovatelů služeb s tarifními cenami (finanční služby, telekomunikační služby apod.). Kromě indexu spotřebitelských cen za domácnosti celkem jsou počítány indexy za domácnosti důchodců a domácnosti z hlavního města Prahy. U těchto dvou indexů jsou váhy stanoveny na základě statistiky rodinných účtů za příslušnou skupinu domácností a upraveny údaji statistiky národních účtů. Váhové schéma nového spotřebního koše pro výpočet indexů spotřebitelských cen za domácnosti celkem je vidět v následující tabulce.

Tab. č. 2: Váhové schéma spotřebního koše pro výpočet indexu spotřebitelských cen

Oddíl COICOP	Váha v promile
Potraviny a nealkoholické nápoje	149,8
Alkoholické nápoje, tabák	96,0
Odívání a obuv	35,9
Bydlení, voda, energie, paliva	280,3
Bytové vybavení, zařízení domácností, opravy	58,0
Zdraví	23,1
Doprava	105,0
Pošty a telekomunikace	36,1
Rekreace a kultura	90,4
Vzdělávání	7,8
Stravování a ubytování	48,6
Ostatní zboží a služby	69,0
Celkem	1000,00

Zdroj: *Indexy spotřebitelských cen- revize 2010, ČSÚ*

Co se týká respondentů, tvoří zpravodajskou síť různé typy prodejen, provozovny služeb a ostatní instituce poskytující služby ze 35 vybraných okresů ČR a hlavního města Prahy. Celkem jich je zhruba 8 500. Výběr většiny respondentů je prováděn pracovníky terénního zjišťování ČSÚ po dohodě s majitelem. Jelikož respondenti představují významná centra prodeje nebo poskytování služeb v daném okrese, jsou mezi ně zařazeny nejen supermarkety a hypermarkety, ale i kamenné obchody asijských prodejců. Až na některé případy, kdy je třeba změnit nebo doplnit respondenta vzhledem ke změnám a vývoji na trhu, zůstává vybraná zpravodajská síť konstantní.

Spotřebitelské ceny se zjišťují měsíčně a to dvěma způsoby. Část spotřebního koše je tvořena tzv. centrálně sledovanými cenami. Jedná se o ceny, které jsou stejné pro celou Českou republiku, jsou zjišťovány na internetu nebo z různých typů výkazů. Větší část

spotřebního koše tvoří ceny zboží a služeb, které jsou výsledkem místních cenových zjišťování. Shromažďuje je 47 terénních pracovníků ČSÚ při přímých návštěvách zpravodajských jednotek v období mezi 1. a 20. dnem měsíce. U 27 vybraných potravinářských výrobků jsou ceny šetřeny jednorázově v pevně stanovených termínech. Cenová šetření jsou závislá rovněž na velikosti obce, kdy se za každého reprezentanta zjišťují v 1 až 16 zpravodajských jednotkách (nejvyšší počet v Praze). Celkem se za spotřební koš zjistí měsíčně cca 50 000 cen. Výrobní specifikace jsou stanoveny centrálně a pracovníci ČSÚ vybírají nejprodávanější výrobek ve vybrané zpravodajské jednotce v rámci specifikace. Konkrétní varietu reprezentanta, která představuje výrobek nebo službu respektující podmínky nabídky v místě šetření a odpovídající popisu cenového reprezentanta, musí pak podle základních charakteristik vybrat každý pracovník terénního zjišťování. Zjišťovány jsou ceny nejčastěji běžně nakupovaného zboží I. jakosti domácí i zahraniční výroby. U zboží nepotravinářského charakteru jsou zahrnuty i ceny z doprodeje velkého rozsahu.

Vzorec pro výpočet CPI:

$$CPI = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} \times p_0 g_0}{\sum p_0 g_0} \times 100$$

kde: CPI... index za sledované období k základnímu období (bazický index)

p_1 ... cena zboží nebo služby ve sledovaném (běžném) období

p_0 ... cena zboží nebo služby v základním období

$p_0 g_0$... stálá váha- výdaje domácností za zboží nebo služby v základním období

Pokud známe hodnoty cenových indexů v jednotlivých letech, můžeme pak jednoduchým způsobem vypočítat míru inflace π pomocí vzorečku:

$$\pi = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \cdot 100$$

kde: t ... rok

Roční míru inflace lze pomocí indexu CPI vyjádřit jako bodovou nebo průměrnou roční míru inflace. U bodové roční míry inflace je zachycena změna cenové hladiny vždy ke

stejnému měsíci z 12 měsíčního období. Porovnávání vždy stejných měsíců vylučuje vliv sezónních cenových výkyvů. Tato míra inflace je vhodná ve vztahu ke stavovým veličinám měřících změnu stavu mezi počátkem a koncem období bez ohledu na průběh vývoje během období. Používá se při propočtech reálné úrokové míry, reálného zvýšení cen majetku, valorizací apod. Průměrná roční míra inflace vyjadřuje vztah průměrné cenové hladiny za sledovaných a předchozích 12 měsíců. Tato míra inflace je vhodná při posuzování a úpravách průměrných veličin. Používá se při propočtech reálných důchodů, reálných mezd apod.

V praxi zjišťuje ČSÚ další dvě míry inflace. Míru inflace vyjádřenou přírůstkem spotřebitelských cen k předchozímu měsíci a míru inflace vyjádřenou přírůstkem spotřebitelských cen k základnímu období tzv. bazické indexy. První jmenovaná vyjadřuje změnu cenové hladiny sledovaného měsíce proti měsíci předchozímu. Bazické indexy vyjadřují změnu cenové hladiny sledovaného měsíce daného roku proti zvolenému základnímu období (základní období, báze= 100). Pomocí bazických indexů jsou vypočítávány od daného období všechny indexy spotřebitelských cen, které slouží k vyjádření míry inflace za různá časová období. Používají se pro analýzy podrobných dlouhodobých trendů vývoje cenových hladin a životních nákladů [3, 4, 6].

1.1.2. Další cenové indexy

Index cen výrobců vyjadřuje změny cen surovin, polotovarů nebo hotových výrobků podle jednotlivých odvětví národního hospodářství, kdy jsou pevné váhy jednotlivých reprezentantů dány strukturou tržeb. V případě implicitního cenového deflátoru HDP jsou košem všechny statky, obsažené v daném ukazateli produktu, a vahami je podíl statku v produktu v běžném období. IDP zahrnuje širší spektrum výrobků, které se mění každý rok.

Měření inflace je základ pro kontrolní srovnání naplňování inflačního cíle. Inflační cíl stanovuje v České republice ČNB, je způsobem dosažení hlavního cíle cenové stability. Stablní cenová hladina umožňuje centrální bance podporovat zdravý ekonomický růst hrubého domácího produktu [3, 5].

1.2. Typy, příčiny a formy inflace

1.2.1. Typy inflace

Nejčastějším typem inflace je tzv. otevřená inflace, kterou je označován trvalý růst cenové hladiny. Dalšími typy inflace jsou skrytá a potlačená inflace, s nimiž jsme se mohli setkat zejména v ekonomikách s centrálním plánováním. Potlačená inflace vzniká v okamžiku, kdy na trhu existuje všeobecný převis poptávky a cenám je zabráněno tento převis svým růstem vyloučit. Projevuje se pak nedostatkem zboží v obchodech, následně jeho prodejem na černém trhu apod. Skrytou inflací označujeme stav, kdy jsou levné výrobky nahrazovány dražšími, avšak bez odpovídajícího zlepšení kvality.

Z časového hlediska roste cenová hladina různým tempem. Nízkou roční míru inflace, zhruba do 10%, označujeme jako inflaci mírnou nebo také plíživou. Pokud je ale roční míra inflace vyšší, roste rychlejším tempem, hovoříme o inflaci pádivé, která v mnoha případech přerůstá v tzv. hyperinflaci. Taková situace nastává v okamžiku, kdy se za měsíc zvyšuje cenová hladina o 50% a více. Z historie jsou některé takové případy hyperinflace známy. Mezi nejznámější patří německá hyperinflace, jenž byla na vrcholu v říjnu 1923, kdy se měsíční míra inflace zastavila na hodnotě 30 000%, nebo např. situace z Bolívie, kdy v roce 1985 dosáhla roční míra inflace zhruba 12 000%, či situace z Peru v roce 1988 hodnota roční míry inflace cca 10 000%.

Ještě bych se chtěla zmínit o vztahu inflace a očekávaného vývoje. Růst cenové hladiny, který se očekává v následujícím období se nazývá očekávaná míra inflace. Tato očekávání se ve výsledku projeví jako správná či nikoliv. Pokud byly odhady správné a skutečná míra inflace je rovna míře očekávané, pak inflaci označujeme jako anticipovanou, předvídanou, inflaci. Pokud ale odhady správné nebyly a skutečná míra inflace se liší od očekávané, nazýváme ji neanticipovanou inflací [5].

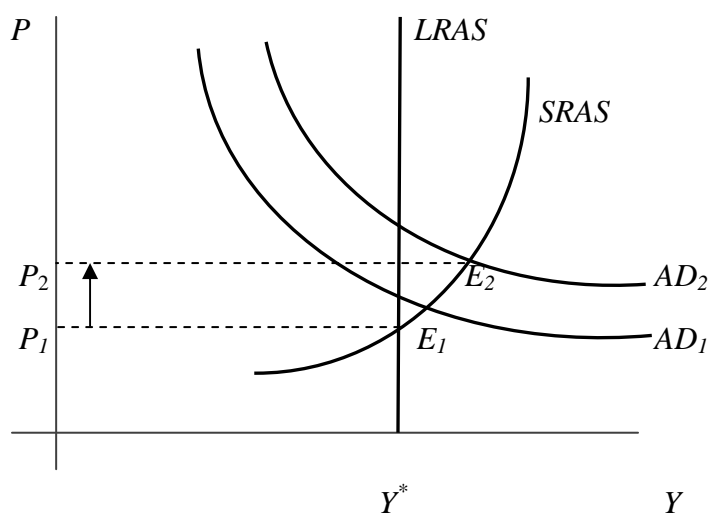
1.2.2. Příčiny a formy inflace

Z hlediska příčin rozlišujeme dvě formy inflace. Inflaci poptávkovou a inflaci nabídkovou. Model AS-AD vysvětluje reakci reálného produktu a cenové hladiny na poptávkové a nabídkové šoky. Pokud je důvodem růstu cenové hladiny zvýšení agregátní poptávky jedná se o poptávkovou inflaci, která může mít několik důvodů. Mezi ně bude patřit zvýšení tempa růstu peněžní zásoby, zvýšení vládních výdajů na

zboží a služby nebo snížení daní, jenž nedoprovází snížení vládních výdajů. Pokud cenová hladina roste v důsledku náhlého snížení agregátní nabídky, jedná se o inflaci nabídkovou (nákladovou). Mezi její příčiny bude patřit zvýšení nákladů jako např. nominálních mezd nebo zvýšení světových cen důležitých surovin.

Poptávková inflace (obr. 1) je tedy způsobena pozitivními poptávkovými šoky, jestliže se zároveň odpovídajícím tempem nezvyšuje potenciální reálný produkt nebo neklesají ceny vstupů. Růst cenové hladiny se projeví zvláště v situaci pokud je dosaženo tzv. plné zaměstnanosti a agregátní poptávka nadále roste. Příčinou často bývá měnová a fiskální expanzivní politika. Rozdílně pohlíží na konkrétní příčiny poptávkové inflace a agregátní poptávku zastánci monetaristického a keynesiánského učení. Podle keynesiánského přístupu připouští vliv zvýšení výdajů, které tvoří agregátní poptávku (spotřební, investiční, čistý export a fiskální politika) se současným kolísáním rychlosti oběhu peněz a růstu peněžní zásoby s nepřímým transmisním mechanismem. Monetaristický přístup naproti tomu připouští pouze vliv kolísání peněžní zásoby, prostřednictvím měnové politiky centrální banky, na agregátní poptávku s přímým transmisním mechanismem. Monetaristé zastávají názor, že je inflace monetárním

Obr. č. 1: Poptávková inflace v modelu AS- AD

P ... cenová hladina ($P_1 \rightarrow P_2$ růst cenové hladiny)

Y ... aktuální reálný produkt

Y^* ... potenciální reálný produkt

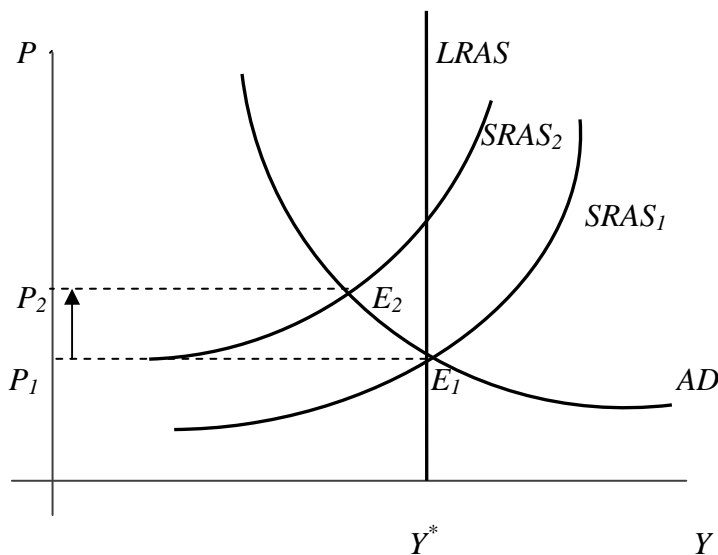
AD...agregátní poptávka

LRAS... agregátní nabídka v dlouhém období

SRAS... agregátní nabídka v krátkém období

Nabídková (nákladová) inflace (obr. 2) je způsobena negativními nabídkovými šoky, jestliže se současně nesnižuje, odpovídajícím tempem, agregátní poptávka. Mezi nejběžnější příčiny snížení agregátní nabídky patří zvýšení nákladů, proto je jedna z forem nabídkové inflace nazývána inflace tlačena náklady. Konkrétně inflace tlačení růstem mezd nebo cen surovin na světových trzích jak jsem uvedla výše. Další variantou nákladové inflace je inflace tlačena zisky, kdy zvýšení cen směřuje pouze ke zvýšení podnikatelských zisků.

Obr. č. 2: Nabídková inflace v modelu AS- AD

Vysvětlivky viz obr. 1

V souvislosti s různými formami inflace bych zmínila i inflaci plynoucí ze závislosti malých otevřených ekonomik na vývoji v zahraničí. Domácí inflaci pak ovlivňuje cena dovážených surovin, kurs domácí měny nebo měnová expanze centrální banky.

Ke zmíněné teorii o poptávkové a nabídkové inflaci je třeba uvést, že inflace nikdy nemá čistě nabídkový nebo poptávkový charakter, obvykle v sobě nese prvky obou uvedených typů [3, 5].

1.3. Důsledky inflace

Již na začátku jsem zmínila, že v důsledku růstu cenové hladiny klesá kupní síla peněžní jednotky. Peníze tedy ztrácejí díky inflaci svoji hodnotu. Inflace má vliv na reálné důchody, reálnou hodnotu bohatství i na ekonomickou aktivitu obyvatel. Co se týká reálných důchodů, vede růst cenové hladiny, který je rozdílný od tempa růstu reálných důchodů, k jejich přerozdělení. Jiným důsledkem inflace na reálné důchody je tzv. taxflace neboli fiskální brzda projevující se v případě progresivního zdanění mezd. Jedná se o spojení inflace a zdanění, kdy se příjemce mzdy dostává v důsledku růstu nominální mzdy do vyšší daňové skupiny, s vyšší mírou zdanění. Jestliže pak reálné důchody rostou pomalu, klesá reálný disponibilní důchod domácností. Rovněž v oblasti důchodů sociálního charakteru způsobuje inflace ve většině případů pokles jejich reálné hodnoty, tentokrát spíše z důvodu, že je valorizace, prováděná obvykle v delším časovém horizontu, nedostatečná.

V případě reálné hodnoty bohatství se inflace projeví negativně, pokud je míra inflace vyšší než nominální úroková sazba. Pak dosáhne reálná úroková sazba záporné hodnoty a věřitel získává od dlužníka nazpět peněžní prostředky mající nižší kupní sílu, než jakou měly peněžní prostředky zapůjčené. Zmíněná situace může nastat v případě vysoké neočekávané inflace, protože určitá očekávaná inflace se již promítá do tvorby úrokových sazeb. Reálná hodnota bohatství v movitých statcích inflací obvykle negativně ovlivněna není, jelikož ceny movitých statků rostou úměrně s inflací.

V neposlední řadě ovlivňuje inflace, jako projev nestabilního ekonomického prostředí, aktivitu obyvatel daného státu. Při výkyvech reálné hodnoty důchodů mohou pracovníci ztrácet motivaci jednak k jejich tvorbě a za druhé k vytváření úspor a hromadění vyšších částek peněžních prostředků z důvodu již zmíněného znehodnocení jejich kupní síly. V širším měřítku se bude jednat o ekonomickou aktivitu z pohledu investičních plánů a investic samotných. Investoři upřednostňují krátkodobé kontrakty před dlouhodobými, jejichž omezení má negativní vliv na ekonomický růst. Opět se situace týká hodnot neočekávané míry inflace. Jestliže je inflace nevyrovnaná, bude se to projevovat v rozhodování investorů, kteří samozřejmě očekávají určité reálné zhodnocení svých investic [3].

2. Vývoj inflace v České republice od r. 2000

2.1. Analýza jednotlivých časových období

2.1.1. Rok 2000

Charakteristické pro vývoj české ekonomiky v roce 2000 bylo celkové oživení ekonomické aktivity. Rostla poptávka, příznivě se vyvíjela situace na pracovním trhu, průměrná meziroční míra inflace se zastavila na 3,9% a přestože byla téměř dvojnásobná, dá se říct, že si udržela vývoj z předchozího roku (1999- 2,1%). Došlo totiž k výraznému snížení oproti několika předchozím letům, kdy se sledovaná míra inflace pohybovala stále okolo 10% hranice. Míra inflace splnila požadavky inflačního cíle, který byl ČNB ve spolupráci s vládou na jaře stanoven, až do konce roku 2001, na hodnotu v intervalu 2- 4%. Celková míra inflace se postupně zvyšovala během celého roku. Až v posledním čtvrtletí tento trend zastavil a došlo dokonce k mírnému poklesu. Růst HDP ve výši 4,2% byl ovlivněn růstem investic, vládní spotřebou v první polovině roku a zvýšenou spotřebou domácností na jeho konci. V prvním čtvrtletí roku 2000 došlo k výraznému zpomalení meziročního poklesu zaměstnanosti. Rovněž míra nezaměstnanosti vykazovala po celý rok klesající tendenci [1, 7].

Z užšího pohledu na jednotlivé oddíly spotřebního koše vyplývá, že se všechny oddíly, až na odívání a obuv kde, došlo k průměrnému meziročnímu poklesu o 1,9%, podílely na zvýšení míry inflace. Konkrétní údaje jsou vidět v následující tabulce. Největší nárůst cenové hladiny zaznamenal oddíl doprava, kde v důsledku zdražování došlo k překročení desetiprocentní hranice o další téměř 1%. Vysoký nárůst je patrný rovněž v oddílech bydlení, voda, energie, paliva a pošty a telekomunikace. Oddíl bydlení ovlivňují nejvýrazněji cenové změny nájemného a všech energií. Během roku měla cenová hladina energií kolísavý charakter, ale ve výsledném meziročním srovnání vyšla do hodnot přírůstků. Oddíl obuv a odívání vykazuje meziroční pokles cen pravidelně.

Tab. č. 3: Průměrná meziroční míra inflace r. 2000- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	1,0
Alkoholické nápoje, tabák	4,2
Odívání a obuv	-1,9
Bydlení, voda, energie, paliva	8,4
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	0,5
Zdraví	2,8
Doprava	10,9
Pošty a telekomunikace	7,0
Rekreace a kultura	2,5
Vzdělávání	4,4
Stravování a ubytování	2,7
Ostatní zboží a služby	2,2

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.2. Rok 2001

Průměrná meziroční míra inflace dosáhla v roce 2001 hodnoty 4,7%, což byla hodnota vyšší než v předchozím roce o 0,8 procentního bodu. Během první poloviny roku se meziroční růst spotřebitelských cen dostal do výrazně vyšších čísel, kulminoval v letních měsících. Největší podíl na rostoucí cenové hladině měl růst cen potravin, v důsledku vývoje cen zemědělských produktů, a růst cen v oddíle rekreace a kultura. Díky zpomalení růstu v závěru roku nakonec vykázal výše zmíněnou hodnotu. K faktorům, které na konci roku přispěly k poklesu inflace patřilo zejména postupné zpomalování meziročního růstu cen ropy i dalších dovážených surovin a rovněž stabilizování cen potravin. Česká ekonomika, shodně s ekonomikami v Evropě i vyspělými ekonomikami světa, procházela i v roce 2001 fází růstu a pozitivního vývoje. Růst HDP ve výši 3,1% byl tažen domácí poptávkou a to zejména poptávkou domácností a růstem tvorby hrubého fixního kapitálu. Na trhu práce panovala nestabilní situace. V prvním čtvrtletí byl obnoven růst zaměstnanosti, který ale během roku výrazně zpomalil a došlo ke zhoršení v oblasti nabídky a poptávky po práci, následně se míra nezaměstnanosti ve třetím čtvrtletí meziročně snížila, v závěru roku se ale situace obrátila [1, 7].

V tabulce jsou znázorněny hodnoty průměrné meziroční míry inflace pro jednotlivé oddíly spotřebního koše. Nejvýrazněji rostly ceny v oddíle bydlení, voda, energie a paliva, to způsobil zejména růst energií a ropy v první polovině roku. Shodně se na

růstu cenové hladiny ve všech oddílech, kromě oddílu odívání a obuvi, který působil jako jediný protiinflačně, podílel růst cen z prvního a druhého čtvrtletí roku.

Tab. č. 4: Průměrná meziroční míra inflace r. 2001- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potravin y a nealkoholické nápoje	5,1
Alkoholické nápoje, tabák	3,2
Odívání a obuv	-1,7
Bydlení, voda, energie, paliva	9,9
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	0,1
Zdraví	3,2
Doprava	0,3
Pošty a telekomunikace	5,0
Rekreace a kultura	5,1
Vzdělávání	2,8
Stravování a ubytování	2,8
Ostatní zboží a služby	4,6

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.3. Rok 2002

Průměrná meziroční míra inflace v roce 2002 dosáhla hodnoty 1,8%, což byla více než o polovinu nižší hodnota než v loňském roce, kdy dosáhla necelých 5%. Česká ekonomika rostla, až na malé sezónní výkyvy, po celý rok zhruba stejným tempem. Na jejím růstu se podílela především domácí poptávka, konkrétně pak nejvýrazněji spotřeba domácností. Růst spotřeby vlády nebyl v roce 2002 nijak významný. Celkový hospodářský růst byl ale v roce nepříznivě ovlivněn slabým růstem zahraničních ekonomik, na kterých je ČR závislá. Událostí, která negativně ovlivnila ekonomický vývoj v roce 2002, byly srpnové povodně. Odrazily se jednak přímo ve výrobě, povodně způsobily velké škody přímo na strojích a zařízeních, budovách i materiálu, a jednak nepřímo, když velice výrazně poklesl počet zahraničních turistů. Na pracovním trhu se prohluboval propad mezi pracovní poptávkou a nabídkou, dále se snižoval počet dostupných volných pracovních míst a zvyšovala míra nezaměstnanosti [1, 7].

Nízký růst cenové hladiny byl v roce 2002 zaznamenán u většiny oddílů spotřebního koše. K nevýraznému růstu cen docházelo i přesto, že stále dynamicky rostla spotřebitelská poptávka. Důvodem byla nejspíše silná konkurence na domácím trhu a zároveň klesající ceny dovážených konečných produktů. Míru inflace výrazně ovlivnil

pokles cenové hladiny v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje. Ta se postupně snižovala po celý kalendářní rok.

Tab. č. 5: Průměrná meziroční míra inflace r. 2002- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	-1,9
Alkoholické nápoje, tabák	1,9
Odívání a obuv	-2,6
Bydlení, voda, energie, paliva	6,1
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-0,1
Zdraví	4,7
Doprava	-1,9
Pošty a telekomunikace	3,3
Rekreace a kultura	2,0
Vzdělávání	3,6
Stravování a ubytování	3,5
Ostatní zboží a služby	4,0

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.4. Rok 2003

V roce 2003 pokračoval růst české ekonomiky, více pak ve druhé polovině roku, na kterém se stále výrazně podílel, stejně jako v minulých letech, rychlý růst domácí poptávky, zejména pak spotřeby domácností. K ekonomickému růstu přispíval rovněž zrychlující meziroční růst hrubé tvorby fixního kapitálu, který odrážel zejména dokončování v minulosti zahájených významných vládních i soukromých investic. Průměrná meziroční míra inflace se v roce 2003 snížila oproti předchozímu roku o celých 1,7 procentního bodu a dosáhla tak úrovně pouze 0,1%. Sestupná fáze vývoje spotřebitelských cen začala ve druhém pololetí roku 2001. Ovlivňoval ji, s mírným zpožděním, zejména pokles cen průmyslových výrobců a dovozních cen. K oslabení deflačních tlaků přispěly, až ve druhé polovině roku, nejvíce potraviny, konkrétně pak drůbeží a vepřové maso a později i obiloviny a brambory. V roce 2003 se zpomalil růst jak tržních, tak regulovaných cen na téměř nulovou hranici. Ceny zboží klesly v úhrnu o 1,4%, naproti tomu ale ceny služeb vzrostly o 2,9%.

Pokud bychom se podívali podrobněji na jednotlivé oddíly spotřebního koše zjistíme, že oddíl potravin a nealkoholických nápojů snížil celkovou cenovou hladinu o 0,4 procentního bodu, ceny odívání a obuvi o 0,2 procentního bodu, ceny v oddílech

bytové zařízení a vybavení, alkoholické nápoje a tabákové výrobky, zdraví, stravování a ubytování, ostatní zboží a služby pak shodně o 0,1 procentního bodu a oddíly rekreace a kultura, a pošty a telekomunikace společně další o 0,1 procentního bodu. Protichůdně působilo pouze zvyšování cen bydlení o 0,5 procentního bodu. Z tabulky 5 jsou pak patrné pohyby cenových hladin jednotlivých oddílů. S výjimkou oddílu doprava, kde cenová hladina pod vlivem růstu cen pohonných hmot vzrostla o 0,1%, zaznamenaly všechny oddíly zpomalení cenového růstu nebo prohloubení cenového poklesu jako pokračování vývoje předchozího roku. K prohloubení meziročního poklesu v oddílech odívání a obuv, a zařízení a provoz domácností došlo v důsledku dlouhodobého snižování spotřeby. Důvodem výrazného zpomalení cenového růstu v oddíle bydlení bylo znatelné snížení cen elektrické energie o 4,8% a zvýšení cen zemního plynu pouze o 1,1%. Růst cenové hladiny v oddíle ostatní zboží a služby způsobilo především zdražení finančních služeb a pojištění [1, 7].

Tab. č. 6: Průměrná meziroční míra inflace r. 2003- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	-2,2
Alkoholické nápoje, tabák	0,9
Odívání a obuv	-5,0
Bydlení, voda, energie, paliva	2,0
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-1,6
Zdraví	4,0
Doprava	0,1
Pošty a telekomunikace	-2,0
Rekreace a kultura	-0,3
Vzdělávání	3,0
Stravování a ubytování	1,8
Ostatní zboží a služby	2,9

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.5. Rok 2004

V následujícím roce 2004 se míra inflace zvýšila o 2,7% na konečných 2,8%, což ji v posledním pětiletém období zařadilo mezi průměr. Tržní ceny vzrostly o 2,0% a ceny administrativně ovlivňované o 5,7%. Tento vývoj zapříčinilo hlavně zvýšení DPH z 5% na 22% zejména u veřejných telekomunikačních služeb a zvýšení spotřebních daní u pohonných hmot, lihovin a tabákových výrobků od ledna, a od května pak oboustranné změny DPH u služeb a zboží. Květnová úprava spočívala v navýšení 5%

sazby DPH u řady služeb na 19% a naopak snížení sazby 22% na 19% u většiny nepotravinářského zboží a veřejných telekomunikačních služeb. Toto snížení se rovněž pozitivně odrazilo na změnách cen elektrické energie a zemního plynu, které na počátku roku 2004 zdražily. V úhrnu v důsledku vývoje ekonomiky, která shodně s předcházejícími roky nadále rostla i přes mírné zpomalení v posledním čtvrtletí, a zmíněných daňových změn rostly ceny zboží o 1,3% a ceny služeb o 5,3%. Růst domácí ekonomiky byl opět tažen zejména investicemi a po více než dvou letech také zahraničním obchodem. Ten stabilizoval i situaci na trhu práce, kdy došlo k vytvoření nových pracovních míst a poklesu nezaměstnanosti. Spotřeba domácností rostla již pomalejším tempem, ve srovnání s předchozími roky, pokles spotřeby vlády se prohluboval. Výsledkem byl meziroční mírný pokles konečné spotřeby [1, 7].

Tabulka 6 nám opět znázorňuje procentní změny cenových hladin v jednotlivých oddílech spotřebního koše. Ceny v oddíle bydlení, energií a paliv byly po celý rok silně ovlivněny změnami DPH. V prvním čtvrtletí nejprve rostly, ve 2. a 3. čtvrtletí se jejich růst zpomalil. K nejvýraznějšímu navýšení cen došlo v oddíle pošty a telekomunikace v důsledku významného zvýšení sazby DPH na 22%, později 19%, z původních 5%. Změny sazeb DPH byly důvodem cenového kolísání ve všech oddílech spotřebního koše. Pouze oddíl odívání a obuv a oddíl bytové vybavení a zařízení pro domácnost vykazovaly i v tomto roce meziroční pokles cen.

Tab. č. 7: Průměrná meziroční míra inflace r. 2004- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	3,4
Alkoholické nápoje, tabák	2,9
Odívání a obuv	-4,0
Bydlení, voda, energie, paliva	3,5
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-1,9
Zdraví	3,1
Doprava	2,2
Pošty a telekomunikace	12,9
Rekreace a kultura	1,0
Vzdělávání	2,6
Stravování a ubytování	5,9
Ostatní zboží a služby	4,2

Zdroj: Databáze časových ad ARAD, ČNB

2.1.6. Rok 2005

Průměrná meziroční inflace v roce 2005 dosáhla nižší úrovně než v roce předchozím, a to o 0,9%, tedy úrovně 1,9%. V danou chvíli byla míra inflace v tomto roce třetí nejnižší mírou od roku 1990. Podprůměrné hodnoty dosáhla rovněž ve srovnání s průměrem členských států EU. Vývoj hodně ovlivnily tržní ceny, jejichž růst byl pouze 0,7%. Administrativně ovlivňované ceny ale rostly ještě o 0,1 procentního bodu více než v roce předchozím, o 5,8%. Pokud srovnáme úhrnný růst cen zboží a služeb, dostaneme se na hodnoty 3,7% u služeb a 0,8% u cen zboží. Růst české ekonomiky během roku postupně zpomaloval, stále však dosahoval zhruba 5%. Zpomalení růstu bylo způsobeno snížením čistého vývozu, přesto však měla zahraniční poptávka největší podíl na pozitivním ekonomickém vývoji v ČR. Ve druhé polovině roku se mírně zvýšila spotřeba domácností i vlády. Ekonomický růst i nadále mírně snižoval nezaměstnanost. Protiinflačně působila, shodně jako v minulých letech, zahraniční konkurence, která snižovala ceny dovážených konečných produktů.

Z rozkladu meziročního přírůstku spotřebitelských cen vyplývá, že největší podíl na míře inflace měly ceny bydlení a to 1,1%. Ostatní oddíly, kromě oddílů odívání a obuv a potraviny a nealkoholické nápoje, jenž působily protiinflačně, se podílely na inflaci zhruba stejnou vahou. V tabulce 7 je opět uvedena inflace v jednotlivých oddílech spotřebního koše. Nejvíce rostly meziročně ceny v oddílech zdraví a pošta a telekomunikace. Na tomto výsledku se podílelo zvýšení cen léčiv a veřejných telekomunikačních služeb. K nárůstu v oddíle bydlení došlo opět v důsledku zvýšení cen energií. V oddíle stravování a ubytování způsobilo meziroční cenový nárůst zdražení stravování v závodních i školních jídelnách a rovněž zdražení ubytování na kolejích v důsledku změn v dotacích. Protiinflačně působily tradičně cenové reprezentanty zařazené do oddílu odívání a obuv [1, 7].

Tab. č. 8: Průměrná meziroční míra inflace r. 2005- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	-0,3
Alkoholické nápoje, tabák	1,4
Odívání a obuv	-5,3
Bydlení, voda, energie, paliva	4,1
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-2,0
Zdraví	7,6
Doprava	1,4
Pošty a telekomunikace	7,6
Rekreace a kultura	1,8
Vzdělávání	2,3
Stravování a ubytování	4,6
Ostatní zboží a služby	1,0

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.7. Rok 2006

Vývoj inflace v roce 2006 ovlivňoval jak růst cen tržních, o 0,2 procentního bodu, na 0,9% tak růst cen administrativně ovlivňovaných, o celé 2 procentní body oproti roku 2005, na 7,8%. Inflace tak v roce 2006 dosáhla hodnoty 2,5%, což bylo o 0,6 procentního bodu více než v minulém roce. Během roku dosahovala i hodnot vyšších, ale v říjnu pod vlivem výrazného zpomalení růstu regulovaných cen (bydlení, voda, energie, paliva) klesla oproti září na polovinu. Do konce roku rostla již jen velmi mírně. Ceny zboží úhrnem vzrostly o 2 procentní body, to byl o 1,2 procentní body rychlejší růst než v roce 2005, a ceny služeb v úhrnu o 3,5 procentního bodu, to bylo naopak méně než v roce 2005 o 0,2 procentního bodu. K výrazným cenovým změnám v tomto roce patřilo lednové zvýšení cen elektrické energie, tepla a teplé vody, vodného a stočného a veřejných telekomunikačních služeb na straně jedné a na straně druhé snížení sazby DPH z 19% na 5% u vybraných komodit, ke kterému došlo v polovině roku. Česká ekonomika stále rostla, i když pomalejším tempem než v předcházejících letech, stále dosahovala hodnota růstu HDP téměř 6%. Stejně jako v minulých letech byla tímto růstem ovlivněna zaměstnanost a vlastně celková situace na trhu práce.

Meziroční přírůstek spotřebitelských cen, který v sobě zahrnuje kombinaci výše cenového růstu a váhu jednotlivých oddílů spotřebního koše, vykazuje po svém rozboru nejvýznamnější podíl na 2,5% inflaci v oddíle bydlení, a to 1,7 procentního bodu. Oddíly potraviny a nealko nápoje, doprava, pošty a telekomunikace a stravování

a ubytování se podílely shodně 0,2 procentního bodu a oddíly alkoholické nápoje a tabák, zdraví, rekreace a kultura a ostatní zboží a služby po 0,1 procentního bodu. Protiinflačně působily oddíly odívání a obuv a bytové vybavení a služby. Jejich vliv na snížení cenové hladiny činil -0,3 a -0,1 procentního bodu. Míra inflace v jednotlivých oddílech je znázorněna v tabulce 8. Za růstem cen v oddíle bydlení stálo zvýšení cen všech energií. V oddíle potravin způsobilo cenový nárůst zdražení zejména obilovin, pekárenských výrobků a brambor, ke kterému došlo ve druhém pololetí. V oddíle pošty a telekomunikací bylo zvýšení cen důsledkem zrušení volných minut v místním i dálkovém volání a navýšení paušálních poplatků za provoz stálé bytové stanice. Obě změny na sebe během roku průběžně navazovaly. V oddíle zdraví vzrostly výrazně ceny lázeňských pobytů a rovněž se zvýšily ceny a doplatky za léčiva a stomatologickou péči. Ceny v oddílech odívání a obuv a bytové vybavení klesají dlouhodobě [1, 7].

Tab. č. 9: Průměrná meziroční míra inflace r. 2006- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	0,8
Alkoholické nápoje, tabák	1,2
Odívání a obuv	-6,0
Bydlení, voda, energie, paliva	6,3
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-1,3
Zdraví	4,7
Doprava	1,6
Pošty a telekomunikace	6,8
Rekreace a kultura	1,4
Vzdělávání	3,5
Stravování a ubytování	2,6
Ostatní zboží a služby	1,9

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.8. Rok 2007

V roce 2007 dosáhla průměrná meziroční míra inflace 2,8%. Opět to bylo o něco více než v roce předešlém, konkrétně 0,3 procentního bodu. Po celý rok měla míra inflace klesající tendenci a pohybovala se na hranici 2%. V posledním čtvrtletí však, v důsledku skokového nárůstu cen potravin a tabákových výrobků, došlo k jejímu navýšení a překonání roku 2006, na konečných 2,8%. Na konci roku se míra inflace nacházela již nad horní hodnotou tolerančního pásma inflačního cíle. Inflační cíl je ČNB stanoven od roku 2006 do roku 2009 v celkové inflaci ve výši 3% plus, minus 1procentní bod

toleranční pásmo. Česká ekonomika po celý rok stále ještě vykazovala poměrně výrazný růst. Stále byly vytvořeny podmínky pro růst zaměstnanosti. Rostla spotřeba domácností i hrubá tvorba kapitálu. Zahraniční poptávka a spotřeba vlády stagnovala, nebo dosahovala záporných hodnot. Významným protiinflačním rizikem bylo schválení reformy veřejných financí. Ve druhé polovině roku způsobil růst nesplacených, do té doby snadno dosažitelných, hypoték v USA krizi v tomto sektoru, která se s časem stále prohlubovala a negativně se projevovala na celém finančním trhu. Tyto události měly již v následujícím roce negativně ovlivnit vývoj ekonomiky na celém světě.

Z rozkladu meziročního přírůstku spotřebitelských cen je patrné, že nejvíce se na zvýšení cenové hladiny podílely shodně, výší 0,8%, tři oddíly spotřebního koše. Jedná se o oddíly potraviny a nealkoholické nápoje, alkoholické nápoje a tabák a oddíl bydlení. Při bližším rozboru jsem zjistila, že růst cen potravin se až do září pohyboval mezi 2 až 5 procentními body, na konci roku kulminoval na vysokých 11,2%. U tabákových výrobků, u nichž došlo k navýšení spotřební daně, byl meziměsíční růst cenové hladiny v prosinci dokonce 29%, průměr za rok 2007 pak 18,4%. Podíl ostatních oddílů byl již ve výrazně nižší výši, a to 0,2% pro stravování a ubytování a 0,1% oddíly zdraví a ostatní zboží a služby. Vývoj ve všech oddílech spotřebního koše je patrný z následující tabulky 9. Největší meziroční nárůst zaznamenal oddíl alkoholické nápoje a tabák [1, 7].

Tab. č. 10: Průměrná meziroční míra inflace r. 2007- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	4,7
Alkoholické nápoje, tabák	10,2
Odívání a obuv	-0,8
Bydlení, voda, energie, paliva	3,4
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-0,1
Zdraví	3,6
Doprava	0,4
Pošty a telekomunikace	0
Rekreace a kultura	0
Vzdělávání	2,4
Stravování a ubytování	2,8
Ostatní zboží a služby	2,1

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.9. Rok 2008

Výrazně vyšší hodnoty dosáhla průměrná míra inflace v roce 2008. Hodnota 6,3% byla nejvyšší od roku 1998, kdy činila 10,7%. Od té doby, se až na mírné výkyvy, pohybovala mezi 2 a 3 procentními body. Rostoucí tendenci měla cenová hladina, vyjma měsíců listopadu a prosince, po celý kalendářní rok. I v tomto roce nadále významně rostly ceny potravin, tentokrát pod vlivem zvýšení snížené sazby DPH z 5% na 9% a růstu světových cen. Kromě potravin se toto zvýšení promítlo i do cen některého dalšího zboží a služeb. Ve zdravotnictví byly v tomto roce zavedeny regulační poplatky a znovu se navyšovala spotřební daň u tabákových výrobků. Globální finanční krize, která v srpnu roku 2007 nastartovala negativní vývoj v celé světové ekonomice, ovlivňovala stejným směrem světovou ekonomiku i v roce 2008. V září pak vstoupila do nové intenzivní fáze ohrožující fungování celého globálního finančního systému. V závěru roku byly nalezeny nástroje, zejména v rozvojových zemích, pro úspěšný boj proti rozpadu systému. Všechny tyto události byly velmi důležité pro situaci a vývoj české ekonomiky. Růst ekonomiky v České republice dále zpomaloval a bohužel se nijak nelišil od vývoje v okolních zemích i na celém světě. Meziroční tempo hospodářského růstu se ještě více snížilo. Růst nezaměstnanosti, snížení poptávky a v tom důsledku i snížení investic do zásob bylo tak výrazné, že ani zvýšení čistého vývozu nepomohlo lepšímu hospodářskému výsledku. Ekonomika se nacházela v sestupné fázi hospodářského cyklu. Inflace po celý rok 2008 kolísala vysoko nad horním okrajem tolerančního pásma inflačního cíle. Její výši ovlivnily zejména změny regulovaných cen a nepřímých daní.

Rychleji než v minulém roce 2007 rostly ceny téměř ve všech oddílech spotřebního koše. Zejména v oddíle bydlení, který zahrnuje ceny zemního plynu navýšené o 24,3%, elektrickou energii zdraženou o 9,5% i teplo a teplou vodu s navýšením cenové hladiny o 11,7%. Nájemné v bytech s tržním nájemným vzrostlo o 2,5%, v bytech s regulovaným nájemným o 25,5%. Celkově bylo čisté nájemné vyšší o 16,2%. V oddíle potravin a nealkoholických nápojů pokračovalo loňské zvyšování cen, nejvýrazněji v měsíci lednu. Zvýšené DPH se odrazilo rovněž v oddíle doprava, jelikož ale došlo ve druhém pololetí k významnému poklesu cen pohonných hmot, nebyl cenový růst tak neobvyklý. Projevil se výrazně hned v měsíci lednu, následovala stagnace a nakonec

roku meziroční cenový pokles. Celková situace na trhu ovlivnila tedy cenový růst hned na začátku roku, a přestože koncem roku došlo v některých odvětvích a oddílech k cenovému poklesu, byla průměrná meziroční míra inflace výrazně vyšší než v minulém roce. Hodnoty inflace v jednotlivých oddílech spotřebního koše jsou zachyceny v následující tabulce. V důsledku zavedení regulačních poplatků byl nejvýraznější meziroční nárůst vykazován v oddíle zdravotnictví [1, 7].

Tab. č. 11: Průměrná meziroční míra inflace r. 2008- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potravin a nealkoholické nápoje	8,1
Alkoholické nápoje, tabák	9,9
Odívání a obuv	-1,1
Bydlení, voda, energie, paliva	10,3
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	0,5
Zdraví	31,4
Doprava	2,3
Pošty a telekomunikace	-2,7
Rekreace a kultura	0,8
Vzdělávání	2,7
Stravování a ubytování	7,0
Ostatní zboží a služby	4,7

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.10. Rok 2009

Po skokovém nárůstu průměrné meziroční míry inflace v předchozím roce, dosáhla míra inflace za rok 2009 velmi nízké hodnoty, a to 1%. Byla to naopak nejnižší hodnota za poslední desetiletí, vyjma roku 2003 kdy byla pouhých 0,1%. Již od měsíce ledna se v cenovém vývoji projevovala klesající tendence. Vysoké zvýšení cen z roku 2008 způsobilo v roce 2009 velmi pomalý meziroční nárůst, v některých případech dokonce cenový pokles, v celém spotřebním koši. Tento vývoj byl pravděpodobně důsledkem poklesu poptávky a celkového ekonomického vývoje. Rok 2009 byl pro českou ekonomiku, stejně jako pro ekonomiku celosvětovou, dalším krizovým rokem. Prognózy z té doby již ale očekávaly, že pokles ekonomické aktivity dosáhl svého dna a ekonomika již pomalu poroste. Inflace se ve třetím čtvrtletí snížila o více než jeden procentní bod, dosáhla nulové hodnoty a pohybovala se výrazně pod dolní hranicí tolerančního pásma inflačního cíle. Pokračující globální hospodářská a finanční krize nadále negativně ovlivňovala domácí a zahraniční poptávku a znamenala další

prohloubení meziročního poklesu ekonomické aktivity. Ve druhé polovině roku již byly zaznamenány mírná mezičtvrtletní zvýšení HDP. Na trhu práce rovněž pokračoval pokles zaměstnanosti, ve druhé polovině roku došlo i zde ke zpomalení dosavadních negativních tendencí. Vlivem poklesu inflace rostla úroveň reálné mzdy.

Ve spotřebním koši se projevil cenový pokles v oddílech, které se v roce 2008 pohybovaly opačným směrem nejvýrazněji. Byly to oddíly potraviny a nealkoholické nápoje, doprava, pošta a telekomunikace a mimo to rovněž v oddíle odívání a obuv, kde je pokles spíše již tradičním jevem. Doprava, kde klesaly ceny pohonných hmot a pořizovací ceny automobilů, a potraviny a nealkoholické nápoje působily na snižování cenové hladiny nejvíce. Oddíly tabák a alkoholické nápoje, bydlení, stravování a ubytování ve svém růstu, oproti loňskému roku, zpomalily. Růst míry inflace o 1% nejvíce ovlivnil oddíl bydlení, v důsledku další fáze deregulace čistého nájemného a rovněž pravidelně stoupajících cen energií [1, 7].

Tab. č. 12: Průměrná meziroční míra inflace r. 2009- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	-3,9
Alkoholické nápoje, tabák	6,0
Odívání a obuv	-2,5
Bydlení, voda, energie, paliva	7,2
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-0,6
Zdraví	-3,2
Doprava	-5,8
Pošty a telekomunikace	-4,6
Rekreace a kultura	-0,1
Vzdělávání	2,7
Stravování a ubytování	2,3
Ostatní zboží a služby	1,9

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.11. Rok 2010

Rok 2010 se, co se průměrné míry inflace týče, zapsal jako třetí nejnižší od roku 1989. Míra inflace byla o 0,5 procentního bodu vyšší než v roce 2009 tj. 1,5%, ale z dlouhodobého hlediska se jednalo o velmi nízkou hodnotu. V roce 2010 se znovu zvyšovaly, tentokrát obě, sazby DPH. Základní sazba se zvýšila z 19% na 20% a u snížené sazby DPH došlo k navýšení, rovněž o 1 procentní bod, z 9% na 10%.

Snižující se spotřebitelská poptávka, jako důsledek ekonomického vývoje, působila ve vývoji cen proti zvýšenému DPH. Česká ekonomika se v tomto roce dostala, po několika krizových letech, do meziročního růstu. Mírně rostla vládní spotřeba, čistý vývoz i spotřeba domácností. Spotřeba domácností vzrostla zřejmě v důsledku pozitivního vývoje na pracovním trhu, kdy zmírnil meziroční pokles zaměstnanosti, a snížila se obecná míra nezaměstnanosti. Dalo se předpokládat, že trh práce překonal nejhorší dopady hospodářské krize. Ekonomický růst v zahraničí, zejména pak v Německu a na Slovensku byl vyšší, než očekávaly prognózy a to ovlivnilo oživení zahraniční poptávky. V důsledku celkového vývoje ekonomiky se inflace zdola přiblížila inflačnímu cíli. Ten byl ČNB stanoven od roku 2010 až po přistoupení ČR k eurozóně na 2% s tolerancí plus, minus 1 procentní bod.

Z tabulky 12 je patrné, že nejvíce ovlivňoval, s ohledem na jeho váhu ve spotřebním koši, míru inflace na jejím růstu, stejně jako již v jiných letech, oddíl bydlení. Tento oddíl je sledován a počítán od roku 1994, meziroční růst 1,7 procentního bodu z roku 2010 byl za tu dobu nejnižší. Takový vývoj byl způsoben v první řadě poklesem cen energií, dále pak nájemného a také vodné a stočné zaznamenalo růst cen výrazně menší než v jiných obdobích. Druhý největší podíl na růstu celkové úrovně spotřebitelských cen měl oddíl tabák a alkoholické nápoje. Ceny obou komodit rostly v důsledku zvýšení spotřebních daní v lednu 2010. U cigaret cenová hladina vzrostla o 4,0 procentní body a u alkoholických nápojů o 4,9 procentního bodu. Další oddíly, které ovlivnily růst cenové hladiny, byly potraviny a nealkoholické nápoje a doprava. Potraviny v první polovině roku ještě pokračovali v poklesu z roku 2009, ale ve druhém pololetí přešly ceny potravin meziročně do růstu, který byl na své vrcholu až v prosinci. Ceny pohonných hmot, které ovlivňují vývoj v oddíle doprava, v roce 2010 kolísaly od nárůstu v lednu, přes pokles v září až listopadu, po konečný opětovný výrazný nárůst v prosinci. V průměru meziročně vzrostly ceny pohonných hmot o 16,9%. Ceny automobilů, které rovněž ovlivňují výslednou hodnotu cenového vývoje v oddíle doprava, naopak klesly o 11,7%. Na snižování cenové hladiny působil podobně jako v minulých letech cenový vývoj v oddíle odívání a obuv. V tabulce je vidět, že oddíly rekreace a kultura a pošta a telekomunikace ovlivnili také pokles cenové hladiny [1, 7].

Tab. č. 13: Průměrná meziroční míra inflace r. 2010- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potraviny a nealkoholické nápoje	1,5
Alkoholické nápoje, tabák	4,6
Odívání a obuv	-2,6
Bydlení, voda, energie, paliva	1,7
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-0,5
Zdraví	5,2
Doprava	2,6
Pošty a telekomunikace	-2,1
Rekreace a kultura	-1,0
Vzdělávání	1,6
Stravování a ubytování	2,5
Ostatní zboží a služby	1,0

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.1.12. Rok 2011

Průměrná meziroční míra inflace za rok 2011 dosáhla o 0,4 procentního bodu vyšší hodnoty než v roce předchozím, tj. 1,9%. Z pohledu inflačního vývoje od roku 2000 byla tato inflace podprůměrná. Růst české ekonomiky nejvýrazněji ovlivňovali dobré výsledky čistého vývozu. Ten během roku zpomalil, ale stále zůstal hlavním zdrojem růstu. Hlavní příčinou nepříznivé části vývoje byl pokles spotřeby domácností i vládní spotřeby. Tento pokles byl podle výsledků srovnání zemí EU jedním z nejvýraznějších. Celých sedm desetin českého HDP je tvořeno výdaji na konečnou spotřebu domácností a vládního sektoru. Rovněž investice se snižovali téměř po celý rok 2011. Tempo růstu ekonomiky dosáhlo v ČR i celé eurozóně nepatrně nižších hodnot než v roce 2010. Negativní vliv na celkovou situaci v Evropě měla prohlubující se dluhová krize v eurozóně.

Z rozkladu úhrnného přírůstku indexu spotřebitelských cen plyne, že největší podíl na růstu cenové hladiny měly cenové reprezentanty zařazené v oddíle potraviny a nealkoholické nápoje, celých 0,8 procentního bodu. Nejvýraznější meziroční nárůst se v tomto oddíle projevil až v posledních měsících roku. Rostly ceny základních potravin, chleba, pečiva, mléka, másla, mouky, cukru apod. O 0,1 procentního bodu menší podíl na celkové míře inflace vykázal oddíl bydlení, a to 0,7 procentního bodu. Růst cen v tomto oddíle ovlivnilo postupné zdražování zemního plynu, elektřiny i nájemného. V poslední tabulce této kapitoly jsou opět zaznamenány průměrné meziroční míry

inflace v jednotlivých oddílech spotřebního koše. Ani jeden oddíl nevykázal, v porovnání s ostatními, výrazně vyšších kladných ani záporných hodnot. Největší nárůst cen je vidět v oddíle potravin a nealkoholické nápoje. Na snižování cenové hladiny působil, podobně jako v posledních letech, vývoj cen v oddílech odívání a obuv, bytové vybavení a zařízení pro domácnost, pošta a telekomunikace a rekreace a kultura [1, 7].

Tab. č. 14: Průměrná meziroční míra inflace r. 2011- jednotlivé oddíly spotřebního koše

Oddíl COICOP	Průměrná meziroční
Potravin a nealkoholické nápoje	4,6
Alkoholické nápoje, tabák	3,1
Odívání a obuv	-2,2
Bydlení, voda, energie, paliva	2,8
Bytové vybavení, zařízení domác., opravy	-1,5
Zdraví	2,9
Doprava	2,8
Pošty a telekomunikace	-0,9
Rekreace a kultura	-1,9
Vzdělávání	2,2
Stravování a ubytování	1,5
Ostatní zboží a služby	0,9

Zdroj: Databáze časových řad ARAD, ČNB

2.2. Souhrnná analýza vývoje inflace od r. 2000 do r. 2011

Od roku 2000 do roku 2011 se průměrná meziroční míra inflace pohybovala od 0,1% v roce 2003 do 6,3% v roce 2008. Vysoká hodnota z roku 2008 odrážela jak vývoj světové ekonomiky, kde se projevovala sílící globální finanční krize, tak situaci na domácím trhu, kde došlo k navýšení snížené sazby DPH z 5% na 9%, týkalo se zejména významného oddílu spotřebního koše potravin a nealkoholické nápoje, dále k dalšímu navýšení spotřebních daní a zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví. Druhé nejvyšší hodnoty za sledované dvanáctileté období dosáhla průměrná meziroční míra inflace v roce 2001, a to 4,7%. Na této inflaci se významně podílel vývoj cenové hladiny v první polovině roku. Konkrétně pak růst cenové hladiny nejvýrazněji ovlivnilo zdražování potravin, tažené růstem cen zemědělských produktů, a zdražování položek patřících do oddílu rekreace a kultura.

Nejnižší, téměř nulové hodnoty, dosáhla sledovaná míra inflace v roce 2003. Předcházela jí sestupná fáze vývoje spotřebitelských cen, která začala ve druhém pololetí roku 2001 a vrcholila po 26 měsících v roce 2003. Klesaly ceny průmyslových výrobců, dovozní ceny a v jejich důsledku i ceny spotřebitelské. Ve druhé polovině roku 2003 začala růst cenová hladina u potravin a bydlení a výsledkem byla průměrná meziroční míra inflace zmíněné hodnoty [1, 7].

V ostatních letech se pohybovala průměrná meziroční míra inflace mezi 1,0% a 3,9%. Jednotlivé hodnoty průměrné meziroční míry inflace jsou v následující tabulce.

Tab. č. 15: Průměrná meziroční míra inflace v letech 2000- 2011

Rok	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11
Inlace (%)	3,9	4,7	1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9

Zdroj: Míra inflace, ČSÚ

Pro vývoj české i světové ekonomiky bylo období mezi roky 2000 a 2011 poměrně pestré a zajímavé. Česká ekonomika prošla od roku 2000 všemi fázemi hospodářského cyklu. Fází růstu, který dosáhl vrcholu v letech 2006- 2007, následnou fází recese, kdy došlo k dlouhodobému poklesu ekonomické aktivity. Tato fáze již podle sledovaných makroekonomických ukazatelů dosáhla svého dna v roce 2009 a opět se vrací období, kdy se ekonomická aktivita zvyšuje a nastává fáze oživení, růstu. Zatím se ale jedná, ve srovnání s posledními roky před recesí, o pomalé oživení a pozvolný růst, který kolísá v České republice i v Evropě na hraně mezi stagnací a mírným růstem.

3. Vliv inflace na různé typy domácností

3.1. Základní údaje

Český statistický úřad sleduje strukturu spotřeby u různých typů domácností. Dělí domácnosti například na důchodce, zaměstnance a samostatně výdělečně činné, nebo podle výše čistého peněžního příjmu na osobu, či podle postavení osoby v čele domácnosti. Domácnosti podle velikosti čistého peněžního příjmu na osobu jsou rozděleny na decily, tj. do deseti skupin.

Pro porovnání vlivu inflace na jednotlivé typy domácností jsem si vybrala domácnosti důchodců, domácnosti zaměstnanců, domácnosti nezaměstnaných (viz. příloha D) a domácnosti rozdělené podle velikosti obce, z nich pak domácnosti v obcích do 1 999 obyvatel a domácnosti v obcích nad 50 000 obyvatel (viz. příloha C). Domácnosti zaměstnanců jsou rozděleny podle výše příjmů do pěti skupin. Pro účely této práce jsem porovnávala domácnosti s nejnižšími a nejvyššími příjmy a jejich výdaje na jednotlivé oddíly spotřebního koše (viz. příloha A). Pokud bychom srovnali velikost celkových čistých peněžních výdajů u zaměstnanců s celkovým rozdělením domácností do výše zmíněných deseti skupin, budou zaměstnanci s nejnižšími příjmy někde mezi 1. a 2. skupinou, zaměstnance s nejvyššími příjmy lze zařadit do poslední, desáté skupiny.

U skupiny domácností důchodců jsem pro účely porovnávání vybrala rovněž domácnosti s nejnižšími a nejvyššími příjmy a poměry jejich výdajů v procentech na jednotlivé oddíly spotřebního koše (viz. příloha B). Kdybychom srovnali velikost celkového čistého peněžního vydání důchodců s výdaji v celkovém rozdělení domácností do deseti skupin, budou výdaje důchodců s nejnižšími příjmy zařazeny mezi 2. a 3. skupinu, výdaje důchodců s nejvyššími příjmy by pak patřily mezi všemi sledovanými domácnostmi zhruba do 8. skupiny. Velice rozdílný je ale poměr jednotlivých výdajů těchto domácností, i s např. domácnostmi v nejnižší příjmové skupině. Domácnosti důchodců vydávají výrazně nejvyšší část svých příjmů, až jedna třetina, na položky zařazené v oddíle potravin a nealkoholické nápoje a stejně je tomu i s výdaji na bydlení, vodu, energie, paliva. V domácnostech důchodců s nižšími příjmy je rozdíl výraznější. U ostatních sledovaných domácností je tento poměr nižší, podle výše příjmů, od zhruba patnácti do dvaceti procent v obou oddílech.

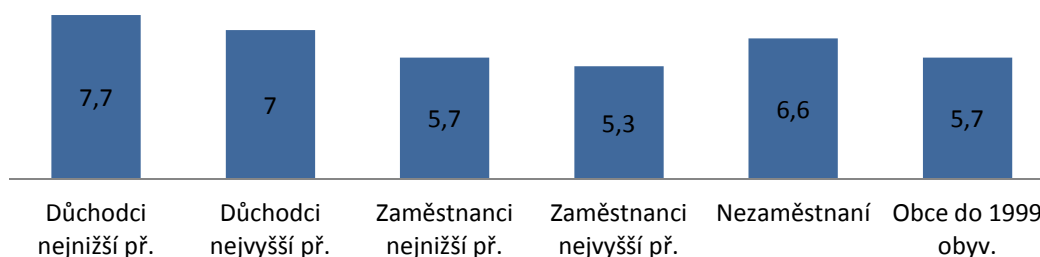
Porovnávám roky jsem zvolila 2008, kdy byla nejvyšší inflace za posledních třináct let (6,3%), následný rok 2009, kdy inflace klesla na pouhé 1% a pro zajímavost srovnání rok 2003, ve kterém byla inflace téměř nulová (0,1%).

Vycházela jsem z údajů sledovaných a zveřejňovaných Českým statistickým úřadem, a to indexu spotřebitelských cen pro jednotlivé oddíly spotřebního koše a poměrného srovnání struktury výdajů podle oddílů spotřebního koše v jednotlivých domácnostech, tj. váhou daného oddílu v té určité domácnosti. Indexy spotřebitelských cen jsou zveřejňovány pouze za domácnosti celkem, ale pro účely tohoto základního srovnání jsou podle mého názoru dostačující.

3.2. Rok 2008

V roce 2008 rostly ceny téměř ve všech oddílech, nejvíce pak v oddíle zdraví. Míra inflace kolem 10% se objevila ještě v oddílech potravin a nealkoholické nápoje, alkohol a tabák a bydlení, voda, energie a paliva. Jak jsem se již zmínila výše, ovlivnilo tento výsledek několik faktorů, připomenula bych zvýšení snížené sazby DPH z 5% na 9% a důsledky globální finanční krize. Lze tedy přepokládat, že nejvíce se inflace projevila v těch domácnostech, ve kterých je na tyto položky vydáván největší procento celkových výdajů (viz. přílohy A až D). Pomocí indexů spotřebitelských cen v jednotlivých oddílech a váhy přiřazené danému oddílu v konkrétní skupině domácností jsem vypočítala průměrnou meziroční míru inflace pro různé skupiny domácností. Výsledky jsem pak porovnála a zjistila, které domácnosti byly ve sledovaném roce ovlivněny inflací více a které méně (obr. č. 3).

Obr. č. 3: Průměrná meziroční míra inflace (%) v jednotlivých domácnostech- r. 2008

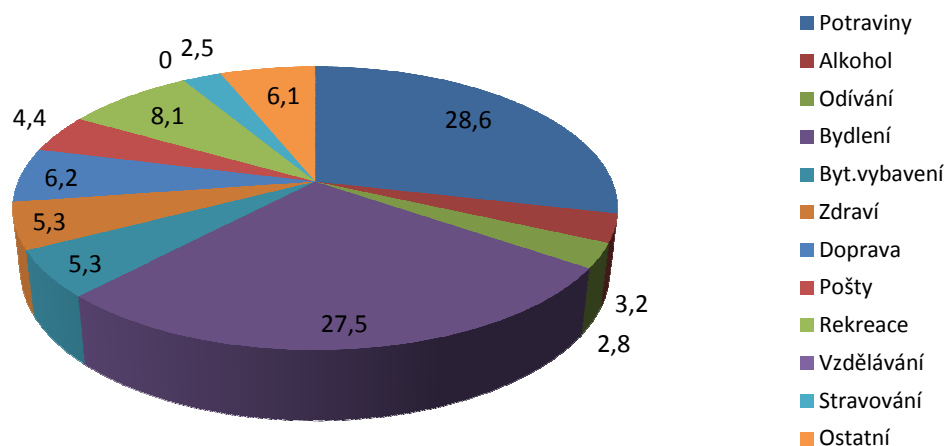

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

3.2.1. Vliv inflace na domácnosti důchodců

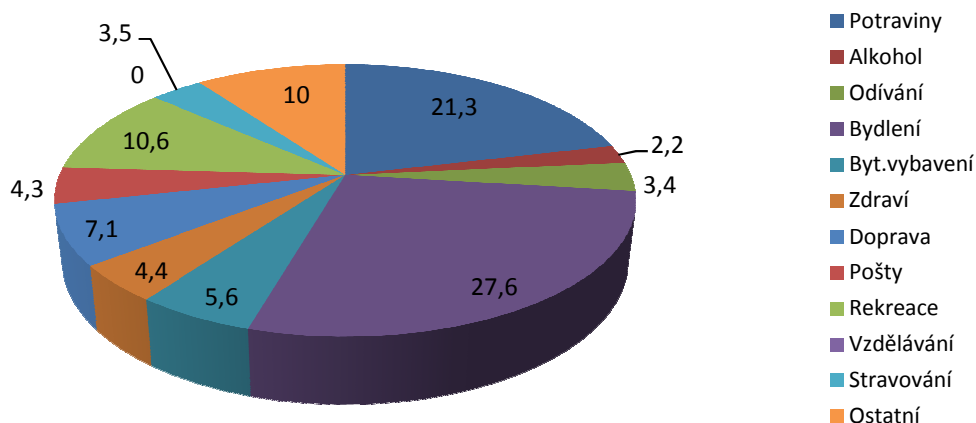
Průměrná meziroční míra inflace v roce 2008 dosáhla 6,3%. Růstem cenové hladiny jednotlivých složek spotřebního koše byly nejvíce ovlivněny všechny, rozdělené podle výše příjmů, domácnosti důchodců (viz. příloha E). V domácnostech důchodců se inflace pohybovala mezi 7,0%, domácnosti s nejvyššími příjmy, a 7,7%, pro domácnosti s nejnižšími příjmy. Bylo to určitě způsobené tím, že oddíly spotřebního koše, na které je mezi důchodci vynakládána největší část výdajů, se projevily v roce 2008 výrazným růstem cenové hladiny. Konkrétně to byly oddíl potravin a nealkoholické nápoje, zde vydávali domácnosti důchodců mezi 21,3% až 28,6% celkových výdajů, a oddíl bydlení, voda, energie a paliva. Náklady domácností důchodců za položky zařazené do tohoto oddílu se pohybovali okolo 27,5% celkových nákladů (viz. příloha B). Zde již není výše příjmů důchodců tak patrná jako v předchozím oddíle. Výrazný vliv na tuto skupinu domácností mělo navýšení cen a zavedení regulačních poplatků ve zdravotnictví, které způsobilo inflaci ve výši 31,4% v oddíle zdraví. Z celkových výdajů je domácnostmi důchodců za zdraví vynakládáno zhruba 5% výdajů, což není mnoho, přesto však nejvíce ze všech domácností (obr. č. 4, 5).

Obr. č. 4: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2008

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 5: Struktura výdajů (%) - domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy - r. 2008

Zdroj: ČSÚ, 2012

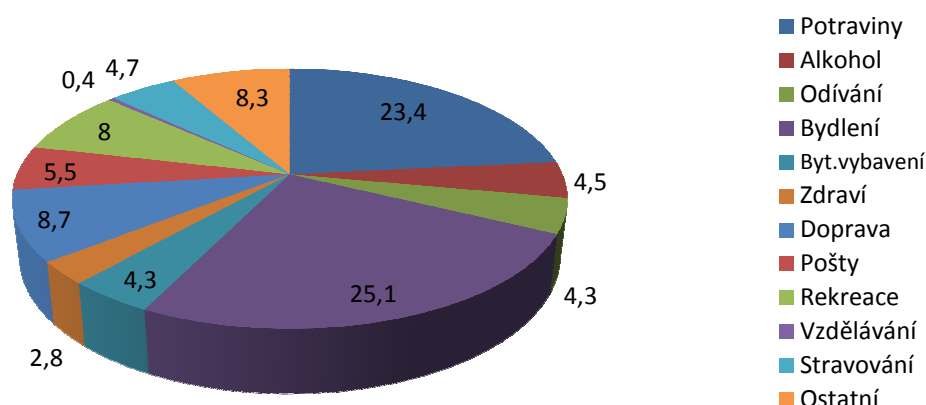
Ke zmírnění dopadů, za poslední roky, nezvykle vysoké inflace měla přispět mimořádná valorizace důchodů, díky které se v roce 2008 valorizovaly důchody dvakrát. Nejprve pravidelně v lednu 2008 o 3,45% a podruhé byla od srpna 2008 navýšena základní výměra důchodů o 470 Kč. Tato opatření měla zabránit poklesu reálných důchodů. Průměrný důchod byl v roce 2008 navýšen o 820 Kč, což je o cca 8%, a hodnota reálného důchodu by tedy měla zůstat zhruba na úrovni předchozího roku. Podle mého názoru, tomu tak zejména mezi důchodci s nižšími než průměrnými důchody, nebylo. Navýšení cen za nezbytné statky jako je bydlení, zdravotní péče a potraviny patří mezi položky, jejichž spotřebu domácnosti ovlivní málo, nebo vůbec. Rok 2008 se, podle mého názoru, zapsal po několika celkem dobrých letech do paměti důchodců jako zlomový. Zejména v této skupině domácností se projevil růst cenové hladiny a začal se projevovat pokles životní úrovně.

3.2.2. Vliv inflace na domácnosti nezaměstnaných

Druhou skupinou domácností, kde dosáhla průměrná meziroční míra inflace vyšší hodnoty než celková průměrná meziroční míra inflace, byly domácnosti nezaměstnaných. Hospodaření těchto domácností ovlivňovala inflace ve výši 6,6% (viz. příloha E). V domácnostech nezaměstnaných byla zhruba polovina celkových výdajů vynaložena na potraviny a bydlení. Je zajímavé, že pokud se podíváme na podíl výdajů vynaložených za položky zařazené v oddíle alkoholické nápoje a tabák, kde dosáhla

v roce 2008 inflace rovněž téměř 10%, pak ze všech domácností utrácení domácnosti nezaměstnaných za tyto položky nejvíce. V roce 2008 to bylo 4,5% z celkových výdajů (obr. č. 6). V ostatních domácnostech se jednalo o částku do 3%. Konkrétní částka bude vzhledem k celkovým výdajům nižší než v některých domácnostech, ale je zajímavé, že například i v domácnostech s nejnižšími příjmy spotřebu těchto výrobků lépe korigují (viz. přílohy A až D). Mohlo by to souviset s tím, že nejvíce nezaměstnaných je mezi lidmi s nižším vzděláním a rovněž nejvíce kuřáků je v této sociální skupině. Jiným důvodem může být, že kouření a alkohol patří mezi ty špatné návyky, kterých se těžko zbavujete i pokud se dostanete v důsledku nezaměstnanosti do horší finanční situace. V roce 2008 v důsledku působení globální finanční krize došlo k růstu nezaměstnanosti.

Obr. č. 6: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2008

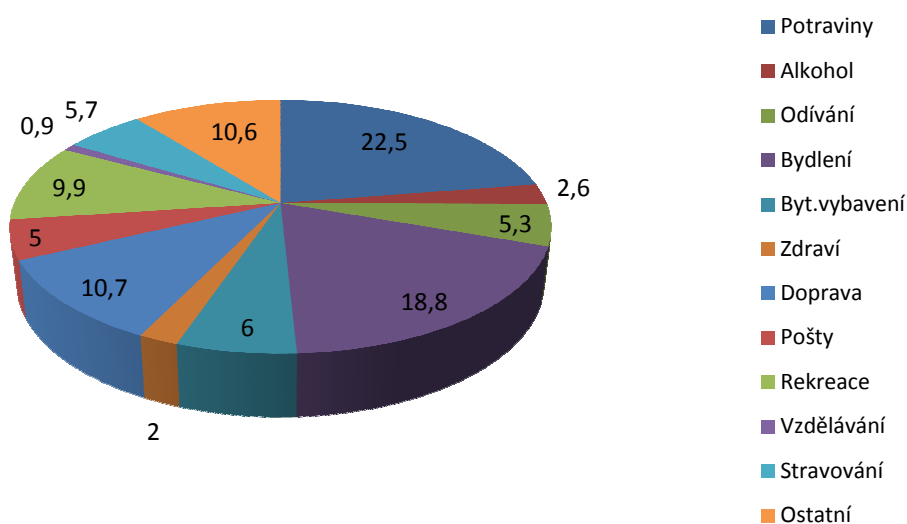
Zdroj: ČSÚ, 2012

3.2.3. Vliv inflace na domácnosti zaměstnanců

Další skupina domácností, které jsem porovnávala, jsou domácnosti zaměstnanců. I v této skupině jsem se zaměřila na domácnosti s nejnižšími a nejvyššími příjmy. Jelikož je v domácnostech zaměstnanců rozdělení jednotlivých výdajů výrazně rozdílné než v předchozích skupinách (obr. č. 7, 8), zejména pak u oddílů, které v roce 2008 ovlivňovali míru inflace nejvíce, byla výsledná průměrná meziroční míra inflace v těchto domácnostech nižší než míra inflace celková. Dosahovala výše mezi 5,4%, v domácnostech zaměstnanců s nejvyššími příjmy, a 5,7% v domácnostech zaměstnanců s příjmy nejnižšími (viz. příloha E). Čím větší tedy byly příjmy zaměstnanců, tím se v hospodaření domácností projevovala inflace méně. V těchto

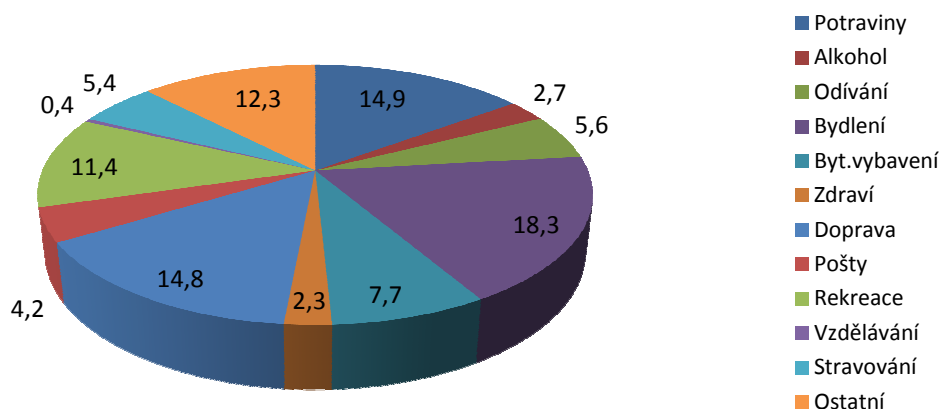
domácnostech je například na potraviny vydáváno pouze 15% až 23% z celkových výdajů, za bydlení a související položky dokonce jen 15% až 19% (viz. příloha A). Také za položky zařazené v oddíle zdraví je vynakládána průměrně menší část výdajů než v předchozích dvou skupinách domácností. To určitě souvisí s věkem a do určité míry i životním stylem sledovaných domácností. Naopak je tomu například v oddíle rekreace a kultura, kde se zvyšujícími se příjmy roste podíl výdajů na tyto položky, nebo v oddíle doprava či ostatní služby. Položky zařazené do těchto oddílů bych zařadila mezi statky zbytné, někdy dokonce luxusní, patřící mezi takové, jejichž spotřeba bude přímo úměrná výši příjmů, respektive částce, která zůstane po vydáních za statky nezbytné.

Obr. č. 7: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy- r. 2008

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 8: Struktura výdajů (%) - domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy - r. 2008

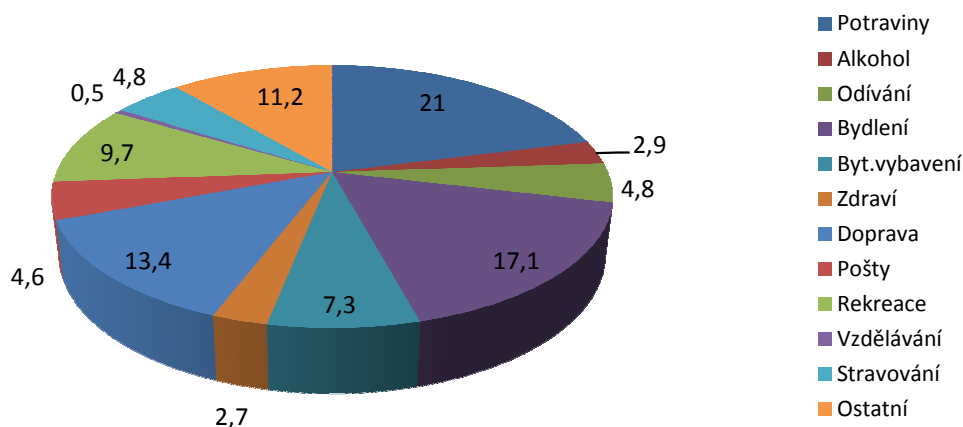
Zdroj: ČSÚ, 2012

Ze statistických zjištění je zřejmé, že domácnosti zaměstnanců patří mezi domácnosti, kde tento trend projevuje. V roce 2008 se ale již projevovali důsledky globální finanční krize, cenová hladina nezbytných a luxusních statků se v období hospodářského poklesu snižuje a jejich spotřeba lze snáze omezit, proto tyto domácnosti nebyly celkovou inflací ovlivněny tak jako domácnosti předchozí. V domácnostech zaměstnanců s nejnižšími příjmy již došlo v roce 2008 k poklesu spotřeby zmíněných statků, v domácnostech s nejvyššími příjmy částečně také, více ale až v roce 2009 (viz. příloha A). Průměrná hrubá měsíční nominální mzda v České republice rostla v roce 2008 o vysokých 8,5%. Vzhledem k vysoké míře inflace byl nárůst reálných průměrných hrubých mezd pouze 2,2%. Zhruba 60% zaměstnanců ale v tomto roce pobíralo mzdu, která průměrné mzdy nedosahovala.

3.2.4. Vliv inflace na domácnosti podle velikosti obce

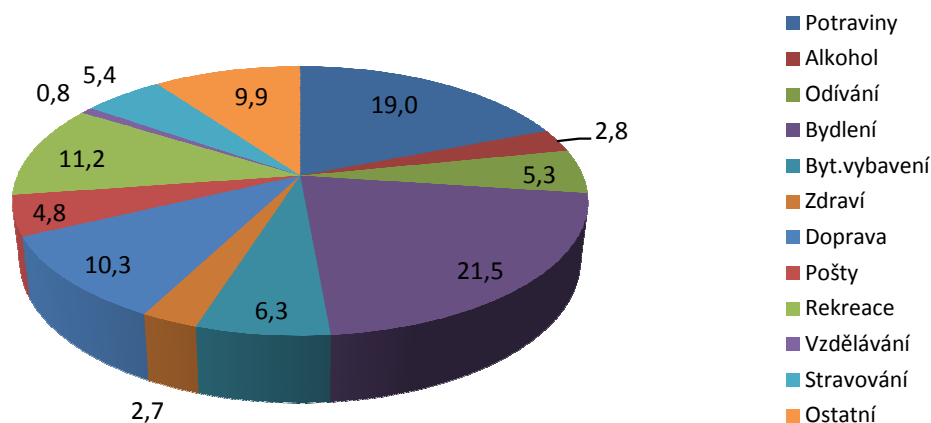
Jiným pohledem je srovnání vlivu inflace v domácnostech rozdělených podle velikosti obce. I zde jsem vybrala pro porovnání domácnosti ze začátku a konce sledovaného rozpětí. Domácností v obcích do 1 999 obyvatel a domácnosti v obcích nad 50 000 obyvatel. V tomto rozdělení jsem zjistila, že v obou typech domácností se průměrná meziroční míra inflace projevila méně, než byla celková průměrná meziroční míra inflace. V domácnostech z nejmenších obcí činila míra inflace 5,7%, v domácnostech z velkých obcí byla míra inflace 5,9% (viz. příloha E).

Obr. č. 9: Struktura výdajů (%) - domácnosti v obcích do 1 999 obyvatel - r. 2008

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 10: Struktura výdajů (%) - domácnosti v obcích nad 50 000 obyvatel - r. 2008

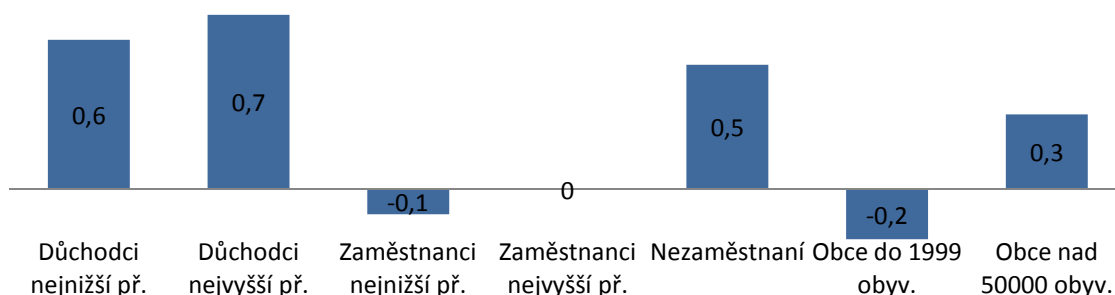
Zdroj: ČSÚ, 2012

Tento rozdíl podle mého názoru zejména ovlivnily náklady na bydlení, kdy ve větších obcích je na tyto položky vydávána o několik procentních bodů větší část celkových výdajů než v obcích malých (viz. příloha C). V malých obcích je naopak, domnívám se s ohledem na dojíždění, vydávána větší část výdajů za dopravu, v tomto oddíle se však projevila v roce 2008 inflace průměrně meziročně pouze 2,4% a celková váha tohoto oddílu v domácnostech je menší než oddílu bydlení, a proto položky zařazené do oddílu doprava ovlivnily výslednou inflaci méně (obr. č. 9, 10).

3.3. Rok 2009

V roce 2009 jsem vybrala pro porovnání, co se podle statistiků dělo v domácnostech, když dosáhla průměrná meziroční míra inflace výrazně nižší hodnoty než v roce předchozím, a to pouze 1,0%. Jak jsem již napsala ve druhé kapitole, jednalo se o důsledek klesající poptávky i celkového ekonomického vývoje. Pokud zhodnotím vývoj inflace v jednotlivých oddílech spotřebního koše, pak celkovou inflaci nejvíce ovlivnil oddíl bydlení, voda, energie a paliva. Průměrná meziroční míra inflace zde dosáhla 7,2%, což byla nejvyšší hodnota ze všech oddílů a váha tohoto oddílu ve spotřebním koši je nejvyšší ze všech oddílů. Z domácností, které jsem si vybrala pro porovnání, byly inflací nejvíce ovlivněny i v tomto roce domácnosti důchodců a nezaměstnaných (obr. č. 11). U všech vybraných domácností se průměrná meziroční míra inflace pohybovala ale níže, než byla inflace celková, což je způsobeno výpočtem pomocí průměrného ISC za domácnosti celkem, jak jsem zmínila v úvodu této kapitoly.

Obr. č. 11: Průměrná meziroční míra inflace (%) v jednotlivých domácnostech- r. 2009

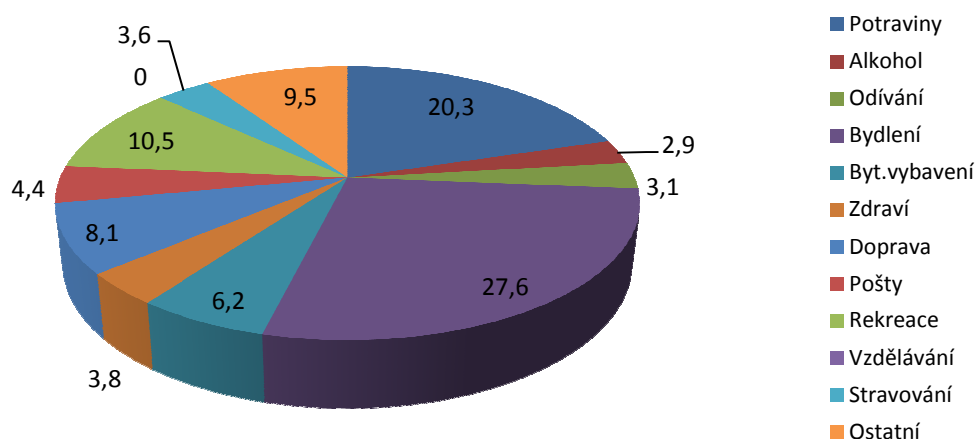
Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

3.3.1. Vliv inflace na domácnosti důchodců

V domácnostech důchodců dosáhla průměrná meziroční míra inflace v roce 2009 hodnot mezi 0,6%, domácnosti s nejvyššími příjmy, a 0,7%, domácnosti s nejnižšími příjmy (viz. příloha F). Jednalo se tedy o mírné navýšení cenové hladiny oproti minulému roku. Je třeba ale připomenout, že v roce 2008 byly domácnosti důchodců zasaženy inflací ve výši téměř 8% a ceny některých důležitých položek spotřebního koše i nadále rostly. Nejvíce se na výsledku z roku 2009 podílel oddíl bydlení, jelikož i

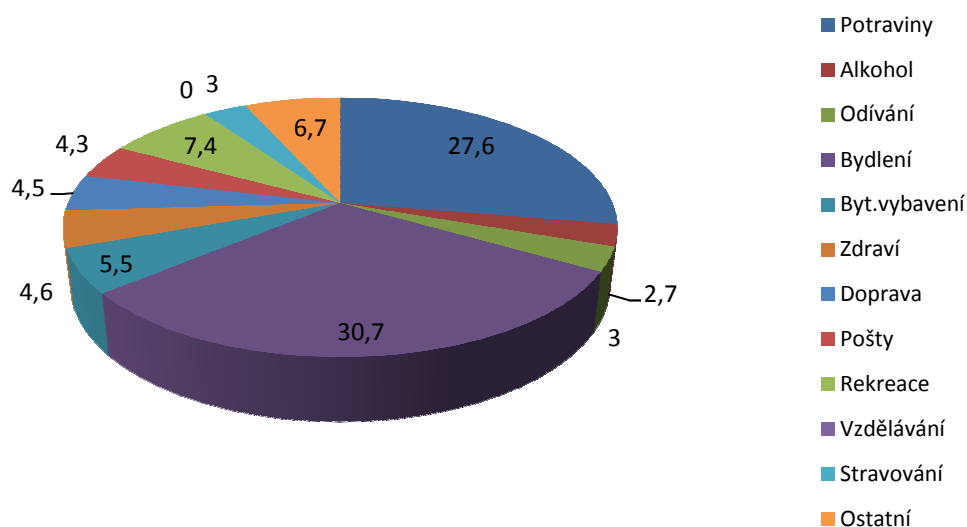
v roce 2009 bylo z celkových výdajů domácností důchodců vydáváno 27% až 30% (viz. příloha B) za položky zařazené v tomto oddíle spotřebního koše (obr. č. 12, 13).

Obr. č. 12: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2009

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 13: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy- r. 2009

Zdroj: ČSÚ, 2012

Vzhledem ke schváleným valorizacím důchodů od roku 2009, kdy se procentní výměra každého důchodu zvýšila o 4,4% a průměrný důchod tak vzrostl o 3,4%, došlo v roce 2009 k mírnému růstu reálných důchodů. Pozitivní pro tuto skupinu domácností je i fakt, že je již tolik neovlivňuje růst nezaměstnanosti a pokles reálných mezd, i když i

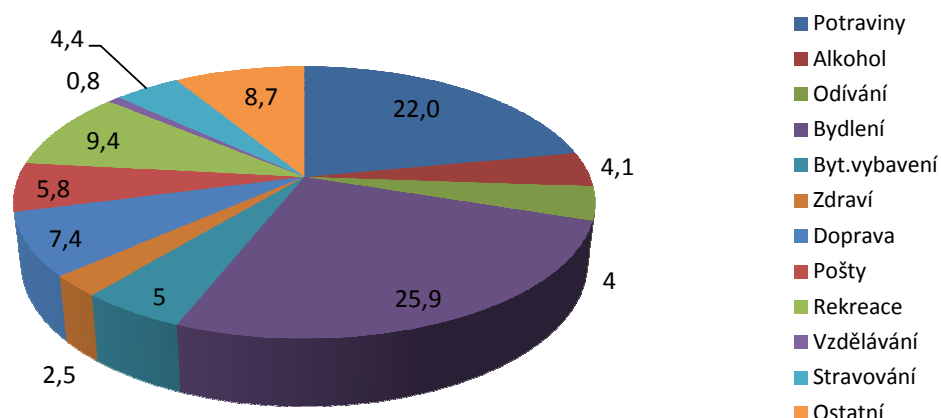
důchodci, zvláště ti mladší, mají ke svému důchodu nějaký příjvek a rok 2009 je vývojem v nezaměstnanosti mohl v tomto směru negativně ovlivnit.

3.3.2. Vliv inflace na domácnosti nezaměstnaných

V domácnostech nezaměstnaných činila průměrná meziroční míra inflace 0,5% (viz. příloha F). Je to nepatrně nižší hodnota než v předchozích domácnostech, jelikož rozhodující náklady na bydlení a související položky jsou zhruba o 2 až 5 procentních bodů nižší než u domácností důchodců (obr. č. 14 a příloha D).

Od 1. ledna 2009 došlo pro domácnosti nezaměstnaných k zásadním změnám, které měly motivovat nezaměstnané a ocenit ty z nich, kteří si aktivně hledají novou práci. O jeden měsíc se zkrátila podpůrná doba, ale výše podpory v nezaměstnanosti pro první dva měsíce se zvýšila z 50% na 65%. Toto opatření určitě ovlivnil i zarážející výsledek statistických zjišťování ČSÚ, kdy z jeho údajů vyplynulo, že mezi lidmi, kteří nepracují, práci aktivně nehledají a přitom uvádějí, že by pracovat chtěli je více než čtvrtina ve věku do 24 let a další značná část ve věku od 25 do 34 let. V rámci protikrizových opatření došlo v roce 2009 ještě jednou ke změnám ve vyplácení podpory v nezaměstnanosti. Od 1. listopadu se zvýšila podpůrná doba i výše podpory v nezaměstnanosti, ale zpřísnily se podmínky pro nárok na tuto variantu, s ohledem na odpracovanou dobu za poslední tři roky. Co se tedy v roce 2009 týkalo domácností nezaměstnaných domnívám se, že státní orgány přijaly odpovídající opatření, aby došlo ke zmírnění negativních dopadů rostoucí nezaměstnanosti. Vzhledem ke zmíněné inflaci v domácnostech nezaměstnaných ve výši 0,5% mohla reálná výše příjmů těchto domácností růst. Neplatí to, podle mého názoru, pro domácnosti dlouhodobě nezaměstnaných a nelze to srovnávat ze situací, kdy domácnost nepatřila mezi tuto skupinu domácností.

Obr. č. 14: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2009

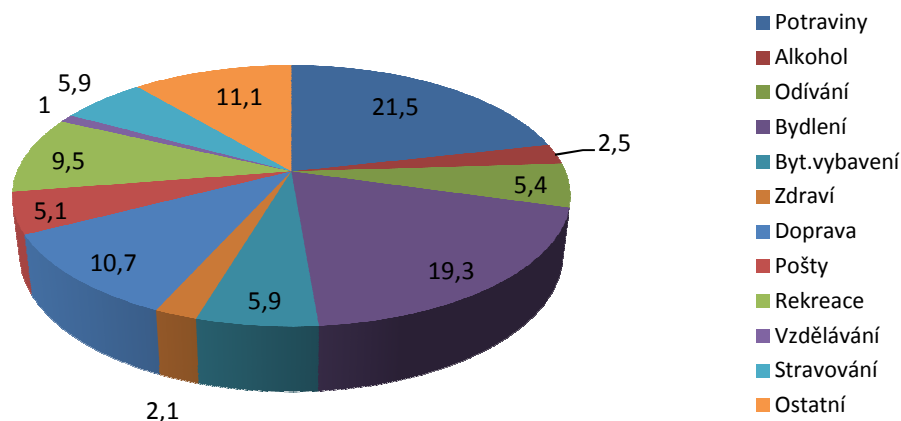

Zdroj: ČSÚ, 2012

3.3.3. Vliv inflace na domácnosti zaměstnanců

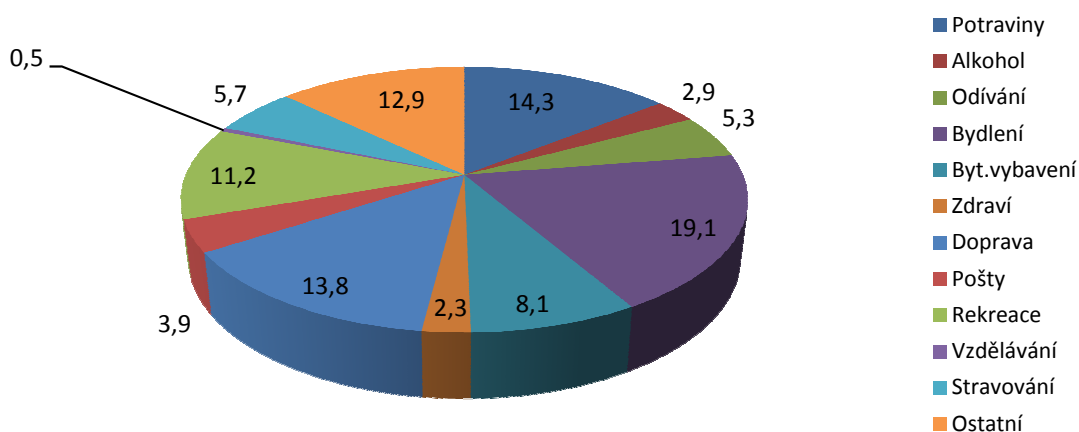
Dále jsem do porovnání zařadila domácnosti zaměstnanců, shodně jako v roce 2008, s nejnižšími a nejvyššími příjmy. Ani v těchto domácnostech nepřekročila průměrná meziroční míra inflace průměrnou meziroční míru inflace všech domácností. V domácnostech zaměstnanců s nejvyššími příjmy dosáhla nulové hodnoty, v domácnostech zaměstnanců s nejnižšími příjmy dosáhla hodnoty dokonce -0,1%, tedy deflace 0,1% (viz. příloha F). Výsledek je odrazem faktu, že velikost podílu výdajů na, inflaci nejvíce ovlivňující oddíl spotřebního koše, bydlení je zhruba stejná v obou skupinách domácností zaměstnanců (viz. příloha A). Velikost podílu výdajů dalšího, váhově vysokého, oddílu potravin a nealkoholické nápoje je v těchto dvou skupinách domácností rozdílná o téměř 6 procentních bodů, nižší hodnota v domácnostech s nejvyššími příjmy (obr. č. 15, 16). Protože ale vývoj cenové hladiny v tomto oddíle působil v roce 2009 protiinflačně, míra inflace ve výši -3,9%, ovlivnil oddíl potravin a nealkoholické nápoje pokles celkové míry inflace v domácnostech zaměstnanců s nejnižšími příjmy více, než v domácnostech s příjmy nejvyššími.

Obr. č. 15: Struktura výdajů (%) - domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy - r. 2009

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 16: Struktura výdajů (%) - domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy - r. 2009

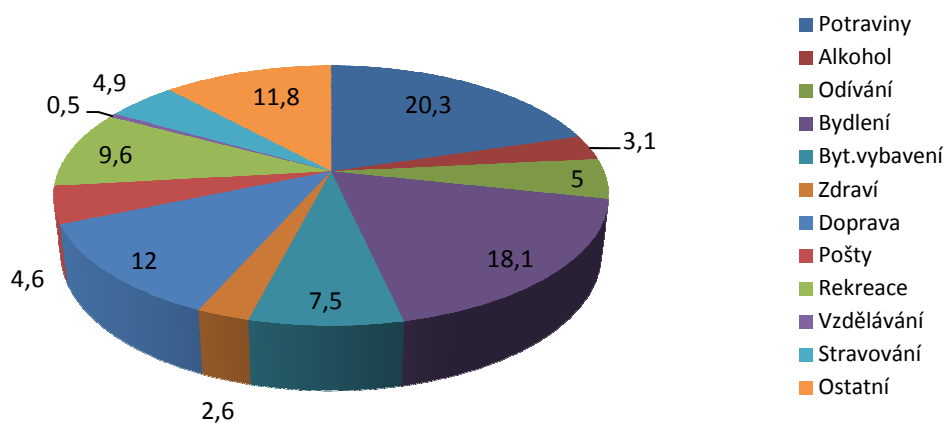
Zdroj: ČSÚ, 2012

Výše průměrné hrubé nominální mzdy v České republice v roce 2009 vrostla o 3,5%. Tento růst byl ale způsoben spíše strukturálními vlivy, jako bylo propouštění zaměstnanců s nižšími mzdami nebo jednorázová mimořádná výplata odměn. Inlace ve výši 1% tedy způsobila růst průměrných hrubých reálných mezd ve výši 2,5%. Celková situace v domácnostech zaměstnanců odpovídala negativnímu celosvětovému ekonomickému vývoji. Firmy v soukromém sektoru ztráceli své zakázky, propouštěli i dlouholeté zaměstnance a nenabírali zaměstnance nové, zvyšování mezd bylo nereálné, neuskutečňovali se žádné nové investice. Pouze ve státní správě tento trend vývoje zatím nenastal.

3.3.4. Vliv inflace na domácnosti podle velikosti obce

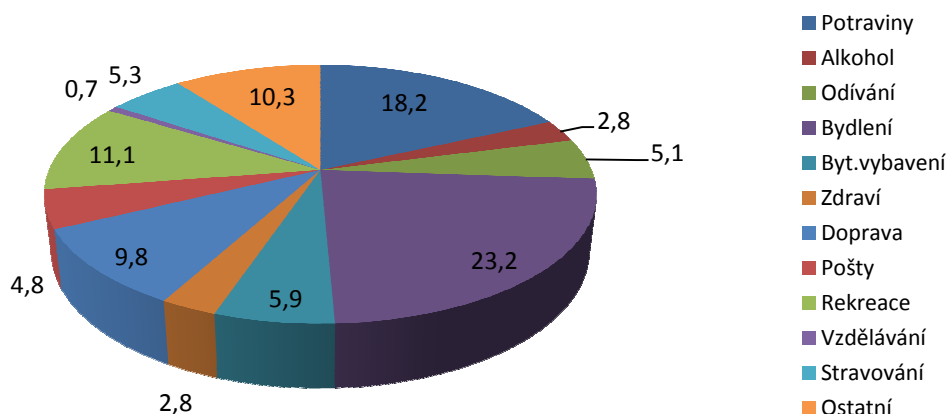
Opět jiným pohledem na vliv inflace na různé typy domácností je rozdělení domácností podle velikosti obce. V domácnostech obcí do 1 999 obyvatel dosahovala inflace nejnižší hodnoty z porovnávaných domácností, a to pouze -0,2%, tedy deflace 0,2% (viz. příloha F). Způsobila to opět rozdílná struktura výdajů těchto domácností (obr. č. 17). Na bydlení bylo vydáváno pouze 18,1% celkových výdajů, což je nejméně z porovnávaných domácností (viz. přílohy A až D). Na oddíl potravin, který působil v roce 2009 protiinflačně, se jednalo o 20,3%. To byla naopak spíše větší část výdajů ve srovnání s domácnostmi, které jsem zvolila pro porovnání.

Obr. č. 17: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích do 1 999 obyvatel- r. 2009

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 18: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích nad 50 000 Obyvatel- r. 2009

Zdroj: ČSÚ, 2012

Efekt je pak tedy stejný, jako jsem již popisovala výše. V obcích nad 50 000 obyvatel dosáhla průměrná meziroční míra inflace v domácnostech výše 0,3%. Celkový růst cenové hladiny tedy více zasáhl domácnosti z větších obcí.

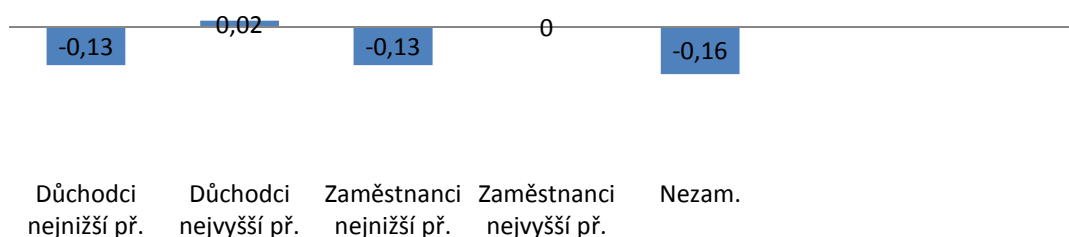
3.3.5. Zhodnocení roku 2009

Celkově lze tedy říci, že v roce 2009 bylo hospodaření domácností ovlivněné inflací pouze minimálně a mírně rostly hodnoty reálných příjmů. Skutečnost, kterou na sobě pociťoval každý jednotlivec, byla ale podle mého názoru jiná. Mnoho lidí přišlo o svůj zdroj příjmů. Zaměstnanci o zaměstnání, velké firmy omezovali výrobu, malí subdodavatelé, živnostníci byli někdy nuceni tu svou dokonce ukončit. Hospodářské zpomalení dolehlo na českou ekonomiku nejsilněji právě na počátku roku 2009. Všichni si určitě vzpomeneme například na zoufalou situaci, která v té době panovala ve sklářském a keramickém průmyslu.

3.4. Rok 2003

Rok 2003 jsem do souboru porovnávaných roků zařadila z důvodu nejnižší míry průměrné meziroční inflace z celého období, které jsem sledovala ve své práci. Za rok 2003 činila průměrná meziroční míra inflace pouze 0,1%. I v tomto roce bude ale výsledek nejvíce ovlivňovat oddíl bydlení, kde cenová hladina rostla o 2 procentní body. Nepatrně více rostla cenová hladina pouze v oddílech zdraví, vzdělání a ostatní služby. Vzhledem k váze těchto oddílů ve struktuře výdajů, ale nepřekonají vliv oddílu bydlení na celkovou míru inflace v jednotlivých domácnostech. Obrázek č. 19 znázorňuje výši průměrné meziroční míry inflace v jednotlivých domácnostech.

Obr. č. 19: Průměrná meziroční míra inflace (%) v jednotlivých domácnostech- r. 2003

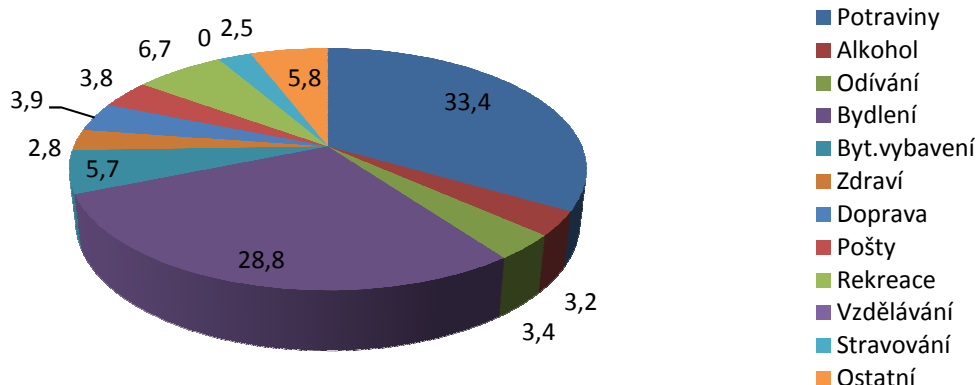

Zdroj: Vlastní zpracování, 2012

3.4.1. Porovnání jednotlivých typů domácností

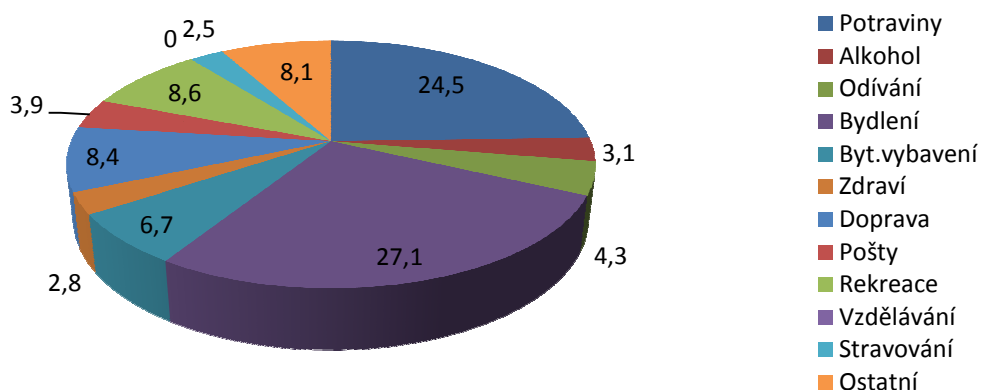
Nejvyšší hodnoty, a to 0,02% dosáhla průměrná meziroční míra inflace v domácnostech důchodců s nejvyššími příjmy (viz. příloha G). Inflací ve výši 0%, což byla o několik setin procentního bodu nižší hodnota, se projevila stagnace cenové hladiny v domácnostech zaměstnanců s nejvyššími příjmy. O jednu desetinu procentního bodu níže činila shodně hodnota průměrné meziroční míry inflace v domácnostech zaměstnanců a důchodců s nejnižšími příjmy. A nejméně ovlivněny inflací byly v roce 2003 domácnosti nezaměstnaných, kde se výše inflace pohybovala okolo hodnoty mínus 0,16%, tedy deflace 0,16%. Je zřejmé, že při tak nízké míře inflace jaká byla dosažena za rok 2003, jsou rozdíly mezi vlivem na jednotlivé domácnosti nepatrné.

Obr. č. 20: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2003

Zdroj: ČSÚ, 2012

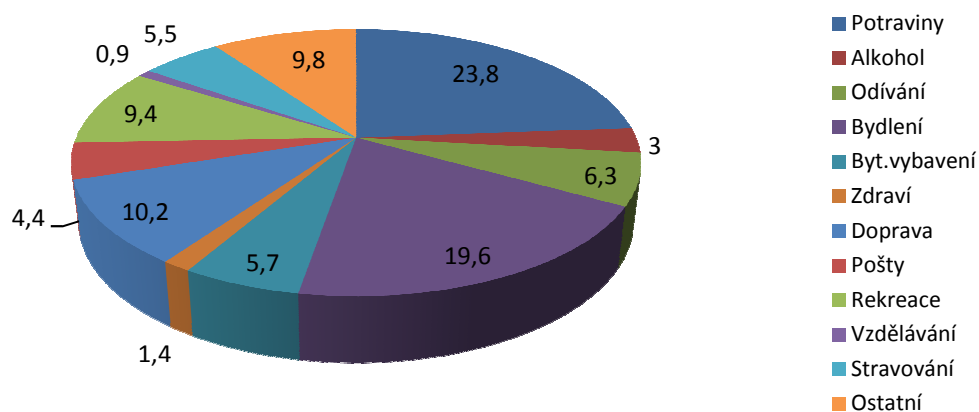
Obr. č. 21: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy- r. 2003

Zdroj: ČSÚ, 2012

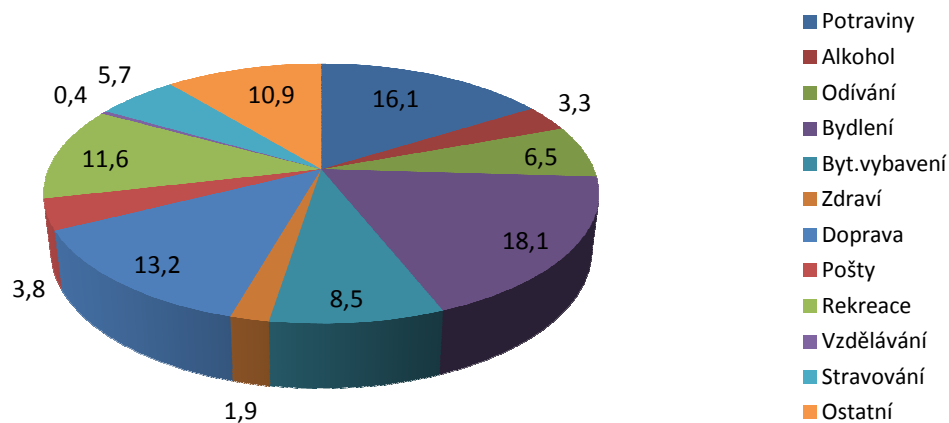
Růst inflace v roce 2003 ovlivňovaly oddíly bydlení, alkohol a tabák, zdraví, doprava, vzdělávání, stravování a ubytování, ostatní služby. Procentní rozdělení výdajů v jednotlivých domácnostech je vidět na obrázcích č. 20 až 24. Vyjma oddílu bydlení a oddílu zdraví patří položky spotřebního koše zařazené do inflaci zvyšujících oddílů spíše mezi statky zbytné nebo luxusní.

Obr. č. 22: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy- r. 2003

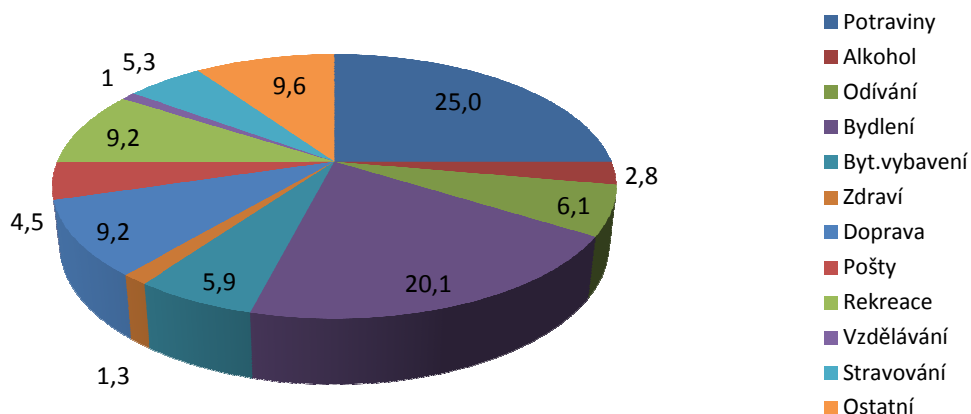
Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 23: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy- r. 2003

Zdroj: ČSÚ, 2012

Obr. č. 24: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2003

Zdroj: ČSÚ, 2012

Tato skutečnost byla, domnívám se, důvodem výsledku, že více ovlivněny inflací byly domácnosti s vyššími příjmy. Domácnosti, kde byla větší část výdajů vynakládána pouze za statky nezbytné, byly ovlivněny inflací méně (viz. přílohy A až D). Položky spotřebního koše patřící mezi nezbytné statky působily v roce 2003 spíše protiinflačně.

Velmi nízká míra průměrné meziroční inflace ovlivnila příznivě i růst průměrných hrubých reálných mezd, který v roce 2003 dosáhl v České republice hodnoty 6,7%. Po Estonsku a Litvě se jednalo o třetí nejvyšší růst v porovnání s ostatními zeměmi Evropské unie.

V tomto roce jsem neporovnávala domácnosti rozdělené podle velikosti obce, jelikož tento způsob rozdělení ČSÚ v roce 2003 ještě neprováděl.

4. Závěr

Analýza vývoje inflace v jednotlivých letech ukazuje souvislosti s celkovým vývojem ekonomiky nejen v ČR. Jelikož je česká ekonomika velmi otevřenou ekonomikou, ovlivňuje její vývoj situace v Evropě i ve světě. Rovněž je z této kapitoly patrné, že za sledované období ovlivňovaly růst inflace nejvíce oddíly spotřebního koše obsahující vydání za nezbytné, ke každodennímu životu potřebné položky

Z výsledků výpočtů a jednotlivých porovnání je zřejmé, že celkově jsou za poslední roky nejvíce ovlivňovány inflací domácnosti důchodců, nezaměstnaných a rovněž ostatní domácnosti s nízkými příjmy. Je to způsobeno tím, že nejvíce inflaci ovlivňují položky finančních vydání domácností za nezbytné spotřební statky. Patří sem výdaje za bydlení a související položky, potraviny a v posledních letech také výdaje za péči o zdraví, ať již akutní nebo preventivní. Rozdíl ve vlivu inflace na jednotlivé typy domácností se zvyšuje se zvyšující se mírou inflace. Zejména v letech, kdy míra inflace dosahuje hodnot nad 5%, je výše inflace ovlivňující hospodaření jednotlivých domácností rozdílná až o několik procentních bodů. Domácnosti, které bývají inflací ovlivněny nejvíce, patří navíc většinou mezi domácnosti s omezenými možnostmi příjmů.

Tento problém v několika posledních letech stát zmírňuje například aktuálně upravovanými valorizacemi důchodů, včetně mimořádných, a z dlouhodobého hlediska celkovou důchodovou reformou. Pro domácnosti nezaměstnaných je to úpravou podmínek poskytování podpory v nezaměstnanosti i její výše. Záměrem je motivovat nezaměstnané k co nejrychlejšímu návratu do pracovního procesu. V ostatních domácnostech by ke zmírnění dopadů způsobených inflací mělo docházet například pravidelným růstem mezd, nebo dávek sociální podpory. V současné době, kdy se nejen Česká republika stále ještě vyrovnává s důsledky globální finanční krize i aktuální finanční krizí eurozóny, je provádění takových změn o to složitější. Přesto však ve sledovaném období rostla výše reálných mezd i důchodů. V posledních letech pak pomalejším tempem.

Z rozboru roku 2003 pak vyplývá, že pokud se ekonomika nachází ve fázi růstu, průměrná meziroční míra inflace je minimální, mohou být výsledky míry inflace

ovlivňující jednotlivé typy domácností opačné, než jsem zmínila výše. V době hospodářského růstu dochází ke zvyšování příjmů domácností a poptávky po zbytných a luxusních statcích. Zvyšování poptávky způsobuje růst cenové hladiny těchto statků, a proto pak může inflace ovlivňovat vyšší mírou domácnosti, kde je vyšší podíl takových výdajů. Vývoj cenové hladiny nezbytných statků působí v době hospodářského růstu spíše protiinflačně, což je vidět z indexů spotřebitelských cen za toto období

5. Seznam tabulek a obrázků

Obr. č. 1: Poptávková inflace v modelu AS- AD	15
Obr. č. 2: Nabídková inflace v modelu AS- AD.....	16
Obr. č. 3: Průměrná meziroční míra inflace (%)v jednotlivých domácnostech- r. 2008	36
Obr. č. 4: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2008....	37
Obr. č. 5: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy- r. 2008...	38
Obr. č. 6: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2008.....	39
Obr. č. 7: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy- r. 2008	40
Obr. č. 8: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy- r. 2008	41
Obr. č. 9: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích do 1 999 obyvatel- r. 2008.....	42
Obr. č. 10: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích nad 50 000 obyvatel- r. 2008..	42
Obr. č. 11: Průměrná meziroční míra inflace (%) v jednotlivých domácnostech- r. 2009	43
Obr. č. 12: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2009..	44
Obr. č. 13: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy- r. 2009.	44
Obr. č. 14: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2009.....	46
Obr. č. 15: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy- r. 2009	47
Obr. č. 16: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy- r. 2009	47
Obr. č. 17: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích do 1 999 obyvatel- r. 2009.....	48
Obr. č. 18: Struktura výdajů (%)- domácnosti v obcích nad 50 000 Obyvatel- r. 2009.	48
Obr. č. 19: Průměrná meziroční míra inflace (%) v jednotlivých domácnostech- r. 2003	49
Obr. č. 20: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy- r. 2003..	50
Obr. č. 21: Struktura výdajů (%)- domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy- r. 2003.	50
Obr. č. 22: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejnižšími příjmy- r. 2003	51
Obr. č. 23: Struktura výdajů (%)- domácnosti zaměstnanců s nejvyššími příjmy- r. 2003	51
Obr. č. 24: Struktura výdajů (%)- domácnosti nezaměstnaných- r. 2003.....	52
Tab. č. 1: Počet cenových reprezentantů ve spotřebním koši pro výpočet indexu spotřebitelských cen.....	10
Tab. č. 2: Váhové schéma spotřebního koše pro výpočet indexu spotřebitelských cen.	11
Tab. č. 3: Průměrná meziroční míra inflace r. 2000- jednotlivé oddíly spotřebního koše	19

Tab. č. 4: Průměrná meziroční míra inflace r. 2001- jednotlivé oddíly spotřebního koše	20
Tab. č. 5: Průměrná meziroční míra inflace r. 2002- jednotlivé oddíly spotřebního koše	21
Tab. č. 6: Průměrná meziroční míra inflace r. 2003- jednotlivé oddíly spotřebního koše	22
Tab. č. 7: Průměrná meziroční míra inflace r. 2004- jednotlivé oddíly spotřebního koše	23
Tab. č. 8: Průměrná meziroční míra inflace r. 2005- jednotlivé oddíly spotřebního koše	25
Tab. č. 9: Průměrná meziroční míra inflace r. 2006- jednotlivé oddíly spotřebního koše	26
Tab. č. 10: Průměrná meziroční míra inflace r. 2007- jednotlivé oddíly spotřebního koše	27
Tab. č. 11: Průměrná meziroční míra inflace r. 2008- jednotlivé oddíly spotřebního koše	29
Tab. č. 12: Průměrná meziroční míra inflace r. 2009- jednotlivé oddíly spotřebního koše	30
Tab. č. 13: Průměrná meziroční míra inflace r. 2010- jednotlivé oddíly spotřebního koše	32
Tab. č. 14: Průměrná meziroční míra inflace r. 2011- jednotlivé oddíly spotřebního koše	33
Tab. č. 15: Průměrná meziroční míra inflace v letech 2000- 2011	34

6. Seznam použitých symbolů a zkratk

AD	agregátní poptávka
AS	agregátní nabídka
CPI	index spotřebitelských cen
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
IPD	implicitní cenový deflátor HDP
ISC	index spotřebitelských cen
PPI	index cen výrobců
USA	Spojené státy americké

7. Seznam použité literatury

- 1 *Analýzy, komentáře* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2012, Aktualizace 13.3.2012, [cit. 20.3.2012]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/produkty.nsf/Analzy>
- 2 Databáze časových řad ARAD. *Míra inflace (roční klouzavý průměr, meziročně)* [online]. Praha: Česká národní banka, 2012, Aktualizace 30.3.2012, [cit. 10.4.2012]. Dostupné z: <http://www.cnb.cz/cs/statistika/inflace/index.html>
- 3 HELÍSEK, Mojmír. *Makroekonomie: základní kurs*. 2. Vydání. Slaný: Melandrium, 2002, 326 s. ISBN 80-8617-25-1
- 4 *Indexy spotřebitelských cen- revize 2010* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2012, Aktualizace 13.3.2012, [cit. 11.4.2012]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/indexy_spotrebitelskych_cen_revize_2010
- 5 LIŠKA, Václav, a kol. *Makroekonomie*. 2. Vydání. Praha: Professional publishing, 2004, 628 s. ISBN 80-86419-54-1
- 6 MACEK, Jan. *Ekonomická a sociální statistika*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2008, 280 s. ISBN 978-80-7043-642-4
- 7 *Zprávy o inflaci ČNB* [online]. Praha: Česká národní banka, 2012, Aktualizace 25.3.2012, [cit. 15.4.2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/index.html.

8. Seznam příloh

Příloha A: Struktura výdajů domácností zaměstnanců

Příloha B: Struktura výdajů domácností důchodců

Příloha C: Struktura výdajů domácností rozdělených podle velikosti obce

Příloha D: Struktura výdajů domácností nezaměstnaných

Příloha E: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2008

Příloha F: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2009

Příloha G: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2003

Příloha A: Struktura výdajů domácností zaměstnanců

Zaměstnanci s nejnižšími příjmy

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech							
	03	04	05	06	07	08	09	10
Potraviny a nelko nápoje	23,8	24,2	23,5	22,7	22,2	22,5	21,5	21,4
Alkoholické nápoje, tabák	3,0	2,6	2,6	3,0	2,8	2,6	2,5	2,5
Odívání a obuv	6,3	5,8	5,7	5,6	5,5	5,3	5,4	5,4
Bydlení, voda, energie,paliva	19,6	19,4	20,1	19,8	18,1	18,7	19,3	19,5
Bytové vybavení, zařízení	5,8	5,6	6,2	6,1	6,0	6,0	5,9	5,7
Zdraví	1,4	1,3	1,4	1,5	1,7	2,0	2,1	2,0
Doprava	10,2	10,4	9,2	10,0	11,5	10,7	10,7	11,3
Pošty a telekomunikace	4,4	4,7	4,7	4,9	4,8	5,0	5,1	5,1
Rekreace a kultura	9,4	9,9	9,7	9,3	10,1	9,9	9,5	9,7
Vzdělávání	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	1,0	0,9
Stravování a ubytování	5,5	5,4	5,6	5,8	5,9	5,7	5,9	5,6
Ostatní zboží a služby	9,8	9,8	10,4	10,5	10,7	10,6	11,1	10,9

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Zaměstnanci s nejvyššími příjmy

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech							
	03	04	05	06	07	08	09	10
Potraviny a nelko nápoje	16,1	15,6	14,8	14,8	15,2	14,9	14,3	14,3
Alkoholické nápoje, tabák	3,2	3,1	2,8	2,6	2,5	2,7	2,9	2,8
Odívání a obuv	6,5	6,0	5,7	5,7	5,5	5,6	5,3	5,4
Bydlení, voda, energie,paliva	18,1	17,3	18,6	18,4	18,0	18,0	19,0	19,5
Bytové vybavení, zařízení	8,5	7,1	8,6	8,1	7,8	7,7	8,1	7,9
Zdraví	1,9	1,8	1,8	1,9	2,2	2,3	2,3	2,3
Doprava	13,2	15,7	15,1	15,7	14,8	14,8	13,8	13,3
Pošty a telekomunikace	3,8	3,9	4,0	4,4	4,2	4,2	3,9	4,0
Rekreace a kultura	11,6	12,0	11,1	10,8	11,2	11,4	11,2	11,4
Vzdělávání	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,6
Stravování a ubytování	5,7	5,7	5,2	5,5	5,5	5,5	5,7	5,4
Ostatní zboží a služby	10,9	11,3	11,9	11,8	12,7	12,4	12,8	13,1

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Příloha B: Struktura výdajů domácností důchodců

Domácnosti důchodců s nejnižšími příjmy

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech							
	03	04	05	06	07	08	09	10
Potraviny a nelko nápoje	33,4	32,6	30,3	30,6	30,0	28,6	27,6	26,8
Alkoholické nápoje, tabák	3,2	3,0	2,7	3,0	3,6	3,2	2,7	2,7
Odívání a obuv	3,4	3,4	3,4	3,3	3,9	2,8	3,0	2,9
Bydlení, voda, energie,paliva	28,8	27,9	29,2	29,4	27,5	27,5	30,7	27,7
Bytové vybavení, zařízení	5,7	5,5	5,5	5,9	5,9	5,3	5,5	6,1
Zdraví	2,8	3,5	3,3	3,2	3,9	5,2	4,6	5,1
Doprava	3,9	4,4	5,8	4,1	4,9	6,2	4,5	7,6
Pošty a telekomunikace	3,8	4,1	4,4	4,6	4,3	4,4	4,3	3,5
Rekreace a kultura	6,7	6,9	6,6	6,9	7,2	8,1	7,4	8,0
Vzdělávání	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Stravování a ubytování	2,5	2,0	2,7	2,3	2,4	2,4	3,0	2,8
Ostatní zboží a služby	5,9	6,7	6,1	6,7	6,4	6,0	6,7	6,8

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Domácnosti důchodců s nejvyššími příjmy

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech							
	03	04	05	06	07	08	09	10
Potraviny a nelko nápoje	24,5	25,1	22,5	22,8	21,5	21,3	20,2	19,3
Alkoholické nápoje, tabák	3,1	2,5	2,3	2,5	2,4	2,2	2,9	2,7
Odívání a obuv	4,2	3,6	3,3	3,3	3,7	3,4	3,1	2,8
Bydlení, voda, energie,paliva	27,1	26,3	26,3	27,8	26,6	27,6	27,6	28,7
Bytové vybavení, zařízení	6,7	6,1	6,0	8,0	7,4	5,6	6,2	6,0
Zdraví	2,8	3,7	3,0	3,3	3,8	4,4	3,8	4,7
Doprava	8,4	6,6	11,9	6,3	4,7	7,1	8,1	6,7
Pošty a telekomunikace	3,9	5,0	4,4	4,7	4,7	4,3	4,4	4,4
Rekreace a kultura	8,6	10,0	9,4	9,1	10,8	10,6	10,5	11,4
Vzdělávání	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stravování a ubytování	2,5	3,0	2,8	2,8	3,7	3,5	3,6	2,8
Ostatní zboží a služby	8,0	8,1	8,1	9,2	10,3	9,9	9,5	10,4

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Příloha C: Struktura výdajů domácností rozdělených podle velikosti obce

Domácnosti podle velikosti obce

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech / typ domácnosti			
	Obce do 1 999 obyvatel		Obce nad 50 000 obyvatel	
	2008	2009	2008	2009
Potraviny a nelko nápoje	21,0	20,3	19,0	18,2
Alkoholické nápoje, tabák	2,9	3,1	2,8	2,8
Odívání a obuv	4,9	5,0	5,3	5,1
Bydlení, voda, energie,paliva	17,1	18,1	21,5	23,2
Bytové vybavení, zařízení	7,3	7,5	6,3	6,3
Zdraví	2,7	2,6	2,7	2,8
Doprava	13,4	12,0	10,3	9,8
Pošty a telekomunikace	4,6	4,6	4,8	4,8
Rekreace a kultura	9,7	9,6	11,2	11,1
Vzdělávání	0,5	0,5	0,8	0,7
Stravování a ubytování	4,8	4,9	5,4	5,3
Ostatní zboží a služby	11,2	11,8	9,9	10,3

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Příloha D: Struktura výdajů domácností nezaměstnaných

Domácnosti nezaměstnaných

Oddíl spotřebního koše	Výdaje v % v jednotlivých letech		
	2003	2008	2009
Potraviny a nelko nápoje	25,0	23,4	22,0
Alkoholické nápoje, tabák	2,8	4,5	4,1
Odívání a obuv	6,1	4,3	4,0
Bydlení, voda, energie,paliva	20,1	25,1	25,9
Bytové vybavení, zařízení	5,9	4,3	5,0
Zdraví	1,3	2,8	2,5
Doprava	9,2	8,7	7,4
Pošty a telekomunikace	4,5	5,5	5,8
Rekreace a kultura	9,2	8,0	9,4
Vzdělávání	1,0	0,5	0,8
Stravování a ubytování	5,3	4,7	4,4
Ostatní zboží a služby	9,6	8,4	8,7

Zdroj: Veřejná databáze ČSÚ, 2012

Příloha E: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2008

Obce do 1999 obyv. / rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	21,0	22,71
122,5	111,5	1,099	2,9	3,19
92,3	93,3	0,989	4,8	4,75
121,2	109,9	1,103	17,1	18,86
99	98,6	1,004	7,3	7,33
142,8	108,6	1,315	2,7	3,55
104,4	102	1,024	13,4	13,72
103,9	106,8	0,973	4,6	4,48
102,3	101,5	1,008	9,7	9,78
108,9	106	1,027	0,5	0,51
113	105,5	1,071	4,8	5,14
108,9	104	1,047	11,2	11,73
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC}^*w)/\Sigma w$	1,057324
			míra inflace	5,732449

Obce nad 50000 obyv./ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	19,0	20,55
122,5	111,5	1,099	2,8	3,08
92,3	93,3	0,989	5,3	5,24
121,2	109,9	1,103	21,5	23,71
99	98,6	1,004	6,3	6,33
142,8	108,6	1,315	2,7	3,55
104,4	102	1,024	10,3	10,54
103,9	106,8	0,973	4,8	4,67
102,3	101,5	1,008	11,2	11,29
108,9	106	1,027	0,8	0,82
113	105,5	1,071	5,4	5,78
108,9	104	1,047	9,9	10,37
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC}^*w)/\Sigma w$	1,059258
			míra inflace	5,925763

Zaměstnanci- nejnižší příjmy/ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	22,5	24,33
122,5	111,5	1,099	2,6	2,86
92,3	93,3	0,989	5,3	5,24
121,2	109,9	1,103	18,8	20,73
99	98,6	1,004	6	6,02
142,8	108,6	1,315	2	2,63
104,4	102	1,024	10,7	10,95
103,9	106,8	0,973	5	4,86
102,3	101,5	1,008	9,9	9,98
108,9	106	1,027	0,9	0,92
113	105,5	1,071	5,7	6,11
108,9	104	1,047	10,6	11,10
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	1,057426
			míra inflace	5,742573

Zaměstnanci- nejvyšší příjmy/ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	14,9	16,11
122,5	111,5	1,099	2,7	2,97
92,3	93,3	0,989	5,6	5,54
121,2	109,9	1,103	18,3	20,18
99	98,6	1,004	7,7	7,73
142,8	108,6	1,315	2,3	3,02
104,4	102	1,024	14,8	15,15
103,9	106,8	0,973	4,2	4,09
102,3	101,5	1,008	11,4	11,49
108,9	106	1,027	0,4	0,41
113	105,5	1,071	5,4	5,78
108,9	104	1,047	12,3	12,88
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	1,053554
			míra inflace	5,355351

Důchodci- nejnižší příjmy/ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	28,6	30,93
122,5	111,5	1,099	3,2	3,52
92,3	93,3	0,989	2,8	2,77
121,2	109,9	1,103	27,5	30,33
99	98,6	1,004	5,3	5,32
142,8	108,6	1,315	5,3	6,97
104,4	102	1,024	6,2	6,35
103,9	106,8	0,973	4,4	4,28
102,3	101,5	1,008	8,1	8,16
108,9	106	1,027	0	0,00
113	105,5	1,071	2,5	2,68
108,9	104	1,047	6,1	6,39
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	1,076884
			míra inflace	7,688361

Důchodci- nejvyšší příjmy/ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	21,3	23,03
122,5	111,5	1,099	2,2	2,42
92,3	93,3	0,989	3,4	3,36
121,2	109,9	1,103	27,6	30,44
99	98,6	1,004	5,6	5,62
142,8	108,6	1,315	4,4	5,79
104,4	102	1,024	7,1	7,27
103,9	106,8	0,973	4,3	4,18
102,3	101,5	1,008	10,6	10,68
108,9	106	1,027	0	0,00
113	105,5	1,071	3,5	3,75
108,9	104	1,047	10	10,47
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	1,070153
			míra inflace	7,015278

Nezaměstnaní/ rok 2008				
Baz.2008	Baz.2007	Řet.2008	Váha oddílu-w	ISC*w
114,2	105,6	1,081	23,4	25,31
122,5	111,5	1,099	4,5	4,94
92,3	93,3	0,989	4,3	4,25
121,2	109,9	1,103	25,1	27,68
99	98,6	1,004	4,3	4,32
142,8	108,6	1,315	2,8	3,68
104,4	102	1,024	8,7	8,90
103,9	106,8	0,973	5,5	5,35
102,3	101,5	1,008	8	8,06
108,9	106	1,027	0,4	0,41
113	105,5	1,071	4,7	5,03
108,9	104	1,047	8,3	8,69
			100,0	
			$\sum(\text{ISC} \cdot w) / \sum w$	1,066381
			míra inflace	6,638093

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha F: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2009

Obce do 1999 obyv. / rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	20,3	19,50
130,4	122,5	1,064	3,1	3,30
89,9	92,3	0,974	5	4,87
129,9	121,2	1,072	18,1	19,40
98,4	99	0,994	7,5	7,45
138,1	142,8	0,967	2,6	2,51
98,3	104,4	0,942	12	11,30
99,1	103,9	0,954	4,6	4,39
101,4	102,3	0,991	9,6	9,52
111,8	108,9	1,027	0,5	0,51
115,5	113	1,022	4,9	5,01
111	108,9	1,019	11,8	12,03
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	0,997894
			míra inflace	-0,21062

Obce nad 50000 obyv./ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	18,2	17,48
130,4	122,5	1,064	2,8	2,98
89,9	92,3	0,974	5,1	4,97
129,9	121,2	1,072	23,2	24,87
98,4	99	0,994	5,9	5,86
138,1	142,8	0,967	2,8	2,71
98,3	104,4	0,942	9,8	9,23
99,1	103,9	0,954	4,8	4,58
101,4	102,3	0,991	11,1	11,00
111,8	108,9	1,027	0,7	0,72
115,5	113	1,022	5,3	5,42
111	108,9	1,019	10,3	10,50
			100,0	
			$\Sigma(\text{ISC} \cdot w) / \Sigma w$	1,003107
			míra inflace	0,310739

Zaměstnanci- nejnižší příjmy/ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	21,5	20,65
130,4	122,5	1,064	2,5	2,66
89,9	92,3	0,974	5,4	5,26
129,9	121,2	1,072	19,3	20,69
98,4	99	0,994	5,9	5,86
138,1	142,8	0,967	2,1	2,03
98,3	104,4	0,942	10,7	10,07
99,1	103,9	0,954	5,1	4,86
101,4	102,3	0,991	9,5	9,42
111,8	108,9	1,027	1	1,03
115,5	113	1,022	5,9	6,03
111	108,9	1,019	11,1	11,31
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	0,99881
			míra inflace	-0,11903

Zaměstnanci- nejvyšší příjmy/ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	14,3	13,74
130,4	122,5	1,064	2,9	3,09
89,9	92,3	0,974	5,3	5,16
129,9	121,2	1,072	19,1	20,47
98,4	99	0,994	8,1	8,05
138,1	142,8	0,967	2,3	2,22
98,3	104,4	0,942	13,8	12,99
99,1	103,9	0,954	3,9	3,72
101,4	102,3	0,991	11,2	11,10
111,8	108,9	1,027	0,5	0,51
115,5	113	1,022	5,7	5,83
111	108,9	1,019	12,9	13,15
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	1,000351
			míra inflace	0,035125

Důchodci- nejnižší příjmy/ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	27,6	26,51
130,4	122,5	1,064	2,7	2,87
89,9	92,3	0,974	3	2,92
129,9	121,2	1,072	30,7	32,90
98,4	99	0,994	5,5	5,47
138,1	142,8	0,967	4,6	4,45
98,3	104,4	0,942	4,5	4,24
99,1	103,9	0,954	4,3	4,10
101,4	102,3	0,991	7,4	7,33
111,8	108,9	1,027	0	0,00
115,5	113	1,022	3	3,07
111	108,9	1,019	6,7	6,83
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	1,006964
			míra inflace	0,696416

Důchodci- nejvyšší příjmy/ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	20,3	19,50
130,4	122,5	1,064	2,9	3,09
89,9	92,3	0,974	3,1	3,02
129,9	121,2	1,072	27,6	29,58
98,4	99	0,994	6,2	6,16
138,1	142,8	0,967	3,8	3,67
98,3	104,4	0,942	8,1	7,63
99,1	103,9	0,954	4,4	4,20
101,4	102,3	0,991	10,5	10,41
111,8	108,9	1,027	0	0,00
115,5	113	1,022	3,6	3,68
111	108,9	1,019	9,5	9,68
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	1,00619
			míra inflace	0,618962

Nezaměstnaní/ rok 2009				
Baz.2009	Baz.2008	Řet.2009	Váha oddílu-w	ISC*w
109,7	114,2	0,961	22,0	21,13
130,4	122,5	1,064	4,1	4,36
89,9	92,3	0,974	4	3,90
129,9	121,2	1,072	25,9	27,76
98,4	99	0,994	5	4,97
138,1	142,8	0,967	2,5	2,42
98,3	104,4	0,942	7,4	6,97
99,1	103,9	0,954	5,8	5,53
101,4	102,3	0,991	9,4	9,32
111,8	108,9	1,027	0,8	0,82
115,5	113	1,022	4,4	4,50
111	108,9	1,019	8,7	8,87
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	1,005435
			míra inflace	0,543466

Zdroj: Vlastní zpracování

Příloha G: Výpočty míry inflace pro jednotlivé domácnosti- rok 2003

Zaměstnanci- nejnižší příjmy/ rok 2003				
Baz.2003	Baz.2002	Řet.2003	Váha oddílu - w	ISC*w
97,0	99,1	0,979	23,8	23,30
95,8	94,9	1,009	3	3,03
110	115,7	0,951	6,3	5,99
92,8	91	1,020	19,6	19,99
104,1	105,7	0,985	5,7	5,61
90,2	86,7	1,040	1,4	1,46
96,4	96,3	1,001	10,2	10,21
82,3	84	0,980	4,4	4,31
97,3	97,6	0,997	9,4	9,37
95,3	92,6	1,029	0,9	0,93
90,3	88,7	1,018	5,5	5,60
95	92,4	1,028	9,8	10,08
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	0,998655
			míra inflace	-0,13447

Zaměstnanci- nejvyšší příjmy/ rok 2003				
Baz.2003	Baz.2002	Řet.2003	Váha oddílu- w	ISC*w
97,0	99,1	0,979	16,1	15,76
95,8	94,9	1,009	3,3	3,33
110	115,7	0,951	6,5	6,18
92,8	91	1,020	18,1	18,46
104,1	105,7	0,985	8,5	8,37
90,2	86,7	1,040	1,9	1,98
96,4	96,3	1,001	13,2	13,21
82,3	84	0,980	3,8	3,72
97,3	97,6	0,997	11,6	11,56
95,3	92,6	1,029	0,4	0,41
90,3	88,7	1,018	5,7	5,80
95	92,4	1,028	10,9	11,21
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	0,999983
			míra inflace	-0,0017

Důchodci- nejnižší příjmy/ rok 2003				
Baz.2003	Baz.2002	Řet.2003	Váha oddílu - w	ISC*w
97,0	99,1	0,979	33,4	32,69
95,8	94,9	1,009	3,2	3,23
110	115,7	0,951	3,4	3,23
92,8	91	1,020	28,8	29,37
104,1	105,7	0,985	5,7	5,61
90,2	86,7	1,040	2,8	2,91
96,4	96,3	1,001	3,9	3,90
82,3	84	0,980	3,8	3,72
97,3	97,6	0,997	6,7	6,68
95,3	92,6	1,029	0	0,00
90,3	88,7	1,018	2,5	2,55
95	92,4	1,028	5,8	5,96
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	0,998663
			míra inflace	-0,13365

Důchodci- nejvyšší příjmy/ rok 2003				
Baz.2003	Baz.2002	Řet.2003	Váha oddílu - w	ISC*w
97,0	99,1	0,979	24,5	23,98
95,8	94,9	1,009	3,1	3,13
110	115,7	0,951	4,3	4,09
92,8	91	1,020	27,1	27,64
104,1	105,7	0,985	6,7	6,60
90,2	86,7	1,040	2,8	2,91
96,4	96,3	1,001	8,4	8,41
82,3	84	0,980	3,9	3,82
97,3	97,6	0,997	8,6	8,57
95,3	92,6	1,029	0	0,00
90,3	88,7	1,018	2,5	2,55
95	92,4	1,028	8,1	8,33
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	1,000224
			míra inflace	0,022422

Nezaměstnaní/ rok 2003				
Baz.2003	Baz.2002	Řet.2003	Váha oddílu - w	ISC*w
97,0	99,1	0,979	25,0	24,47
95,8	94,9	1,009	2,8	2,83
110	115,7	0,951	6,1	5,80
92,8	91	1,020	20,1	20,50
104,1	105,7	0,985	5,9	5,81
90,2	86,7	1,040	1,3	1,35
96,4	96,3	1,001	9,2	9,21
82,3	84	0,980	4,5	4,41
97,3	97,6	0,997	9,2	9,17
95,3	92,6	1,029	1	1,03
90,3	88,7	1,018	5,3	5,40
95	92,4	1,028	9,6	9,87
			100,0	
			$\sum(ISC*w)/\sum w$	0,998421
			míra inflace	-0,15789

Zdroj: Vlastní zpracování

Abstrakt

BUREŠOVÁ, Lucie. *Vývoj inflace a její vliv na domácnosti v ČR*. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 59 s., 2012.

Klíčová slova: inflace, index spotřebitelských cen, spotřební koš, spotřeba domácnosti

Předložená práce je zaměřena na vývoj inflace v České republice od roku 2000 a její vliv na jednotlivé typy domácností. V úvodu práce je popsána inflace z teoretického pohledu. Jsou rozebrány její příčiny, formy, typy a důsledky, rovněž způsoby měření inflace. Druhá část obsahuje analýzu vývoje inflace od roku 2000 do roku 2011, která ve třetí části navazuje pojednáním o vlivu inflace na různé typy domácností ve vybraných letech. V závěru práce je shrnuta situace v jednotlivých domácnostech, jak vývoj inflace ovlivňuje strukturu výdajů a souvislosti s ekonomickým postavením domácností navzájem.

Absract

BUREŠOVÁ, Lucie. *The development of inflation and its effect on households in Czech Republic*. Bachelor thesis. Plzeň: Faculty of Economics University of West Bohemia, 59 p., 2012.

Key words: inflation, consumer price index, consumer shopping basket, household consumption

The presented thesis is focused on inflation in the Czech Republic since year 2000 and its impact on different types of households. The introduction of inflation is described from a theoretical point of view at the beginning of the thesis. The causes, forms, types and consequences of inflation are analyzed, also ways of measuring inflation are described. The second part contains an analysis of inflation in years 2000 – 2011 and continues in the third part by analyzing the effects of inflation on different types of households in selected years. The conclusion summarizes the situation in each household, describes inflation effects on spending and on its economics status.